Akbaba

Basın — Basmayın!

ÜÇ KATLI EV

Yazan;
YUSUF ZİYA ORTAÇ

Yakında güzel bir cilt halinde

ÇIKIYOR

Bu roman, Akbaba Yayınevinin ilk kitabı olacaktır.

Muayyen zamanlardaki Sancılara Karşı...

GRİPİN
KULLANINIZ!

Gripin

- Baş, diş, adale, sinir, ağrılarına karşı başarı ile kullanılır.
- Grip ve nezle başlangıcında bir çok fenalıkları önler.
- Süratle hazmolur, ve derhal tesirini gösterir...

Mideyi bozmaz, kalbi ve böbrekleri yormaz.

89

AKBABA

Yazı işlerini fiilen idare eden:
Refik Uzman

Basıldığı yer: ŞAKA Matbaası
İSTANBUL

Sayısı 35 Kuruş

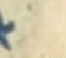
ABONE ŞARTLARI :
Türkiye için, yıllığı (52 sayı hesabiyle) 18 lira, altı aylığı 9 lira, üç aylığı 450 kuruştur.

Yabancı memleketlere, yıllığı 30 lira, altı aylığı 15 lira, üç aylığı 750 kuruştur.

Gönderilen yazılar, resimler, basılsın, basılmasın, iade olunmaz.

ADRES : Nuruosmaniye Caddesi, numara 57, İstanbul.

Telefon : 21649

Bekleyiniz!

AKBABA YAYINEVİ

Size en güzel; en değerli eserleri verecektir.

T.C.
ZİRAAT BANKASI

VADELİ, VADESİZ TASARRUF HESAPLARI İÇİN BU YIL 650.000 LİRALIK BİR İKRAMİYE PLÂNI HAZIRLANMIŞTIR. BU PLÂNDA 10 ÇEKİLİŞTE

14 EV.

AYRICA,

10.000, 1.000 ve 500 LİRALIK İKRAMİYELER,

TRAKTÖR ve ZİRAAT ALETLERİ VARDIR

ÇEKİLİŞLERE İŞTİRÂK ŞARTLARINI BANKA ŞUBE VE AJANSLARINDAN ÖĞRENMEKTE ACELE EDİNİZ.

1 Mayıs 1952

AKBABA

Mayıs 1

Sayı: 7

Sahipleri: YUSUF ZİYA ORTAÇ — ORHAN SEYFİ ORHON

HER HAFTA:

Aman dikkat!..

Aman; nazarım değmesin! Şu Hüseyin Cahit Yalçın üstadımız ne talihli zattır? Onun gibi kavgacı, onun gibi patavatsız, onun gibi şahıslarla uğraşan bir başmuharrir, eskimesin olmazdı. Yıpranmasın olmazdı. Okuyuculara: «Artık illâllah!» dedirtmesin olmazdı! Yalnız Hüseyin Cahit Yalçın üstadımız müstesna (!) Talihi mutlaka imdadına yetişir. Bir hâdise çıkarır, bir mesele yaratır, bir şey yapar, onu sapsağlam, taptaze, yepyeni bırakır!

Bakarsınız, 31 Mart olmuştur. Âsiler, onun şahsında Arslan Beyi şehit ederler. Üstadın şan ve şerefi göklere çıkar. Bakarsınız, Cumhuriyet devri gelmiştir. Üstadın inkılâp aleyhtarlığının, hilâfet taraftarlığının kefaretini Cavit Bey alır, götürür. Onun sevgisi, yine gönüllerde yer eder. Bakarsınız tek partili Millî Şef rejimidir. On iki yıl bu rejimi müdafaa edip taraftarlığile herkesi bıktırdığı sırada, Halk Partisi teker meker yuvarlanır. Üstad, muhalefette eşsiz kalır.

Fakat, bu seferki kadar talih ona hiç bir zaman yardım etmemiştir! Demokrasiyi tesis etmek dâvasile torunları sayılan gençlerle uğraşarak okuyanlara gık dedirttiği bir sırada talih yine imdadına yetişti. Büyük Millet Meclisi, teşriî masuniyetini kaldırdı!

Düşünün, Demokrat Parti Milletvekilleri, ona bundan büyük ne iyilik edebilirlerdi? Halk Partisi, Demokratlara çiftlikler bağışlasa, yine bu iyiliği yaptıramazdı! Teşriî masuniyetin kaldırılması! Şu sözün heybetine bakın! Öz Türkçesi de kullanılmadığı için tâbir, gençlere dehşet salıyor. Sanki Yalçın üstadımızın Mansur gibi dâra çekilmesine veyahut Nesimî gibi derisinin yüzülmesine karar verilmiş!.. Hem de şimdiye kadar hiç bir Milletvekiline yazısından dolayı böyle bir karar verilmemişken... Hem de, çok zayıf bir çoğunlukla! Hattâ hem de Demokrat Partinin en mümtaz bir hukukçusu bu kararın aleyhinde bulunarak... Umumî efkâr heyecanda! Gazeteler üstadın lehinde makale üstüne makale yağdırıyorlar. Ahmet Emin Yalman: «Eyvah, ben şimdi ne yüzle Milletlerarası Basın Toplantısına giderim!» diyor. Cumhuriyet, dizlerini dövüyor, Hürriyet saçlarını yoluyor, Yeni Sabah gözlerini siliyor... Öbürlerini görmeğe benim bile tahammülüm kalmadı!.

Hakikatte Hüseyin Cahit Yalçın üstadımıza ne olmuştur? Hiç bir şey! Bir kılına hatâ gelir mi acaba? Asla! Bir karar ki, mahkemenin, hiç bir suç unsuru bulunmadığına hükmettiği bir yazı için verilmiştir; ve bu hüküm de kesinleşerek «Kaziyei Mahkeme» halini almıştır! Şimdi ne olacak? Hüseyin Cahit Yalçın üstadımız, alkışlar içinde mahkemeye gidecek, arslanlar gibi kükreyerek konuşacak, beraet kazandıktan sonra teşriî masuniyet hıl'atini Romalı muzaffer bir kumandan gururile giyinerek sütununun başına geçecek, verip veriştirecek... İki sene daha, yeni seçim zamanına kadar, ne söyleşe, ne yazsa hiç kimseye çok görünmez!

Ey, talih bu kadar olur! Bundan fazlası istenemez! Üstadıma bir masal anlatayım: Pek iyi hatırlayamıyorum, Roma kumandanlarından mı, yoksa eski Yunan Krallarından mı, her neyse böyle biri, her işinde daima muvaffak olmuş, talih ona her zaman yardım etmiş. Bir gün, vezirile beraber, bir kayıkla nehri geçerken, parmağındaki yakut yüzük kayıp, suya düşüvermiş. Kral, kıymetli yüzüğünü kaybettiği için biraz üzülmüş. Fakat saraya gidince, balıkçılar, arkasından koşa koşa gelmişler:

— Şimdi tuttuğumuz balıklardan birinin karnından Kralımızın yüzüğü çıktı. Onu getirdik!

Demişler. Kral, sevinmiş, fakat veziri endişeye düşmüş. Krala:

— Efendimiz, demiş. Bu, ikbâlin son zirvesidir. Artık talihten bundan fazlası beklenemez!

Ben de, üstad'a haddim olmayarak, bundan sonrası için dikkat ve basiret tavsiye ederim. Çünkü bu, talihin bir insana verebileceğinin en fazlasıdır!.

Orhan Seyfi ORHON

— Medenî Kanun da kim oluyermuş vatandaşlar?.. Allahın Kanunu dörde kadar!..

123

Amerika'da TÜRK Modası..

Yalnız Türkiyede Amerikan modası olmaz ya! Nihayet Amerikada da Türk modası çıkmış. Yaşasın!. Buna çok sevindim doğrusu. Amerikada, artık yalnız erkeklerimizin kahramanlığı ve pehlivanlığı ile değil, kadınlarımızın ince zevki ve zarafeti ile de şöhret bulmağa başladık demek. Hiç bir babayiğit hükûmetin yapamadığı propagandayı. memleketimize gelip te çarşı içlerinde eski işlemelerimizi, yazmalarımızı, çevre uçlarımızı, sırmalarımızı gören ve Amerikaya götüren Amerikalı kadınlar yapmış olacaklar. Var olsunlar.

Fakat «kadınlarımızın ince zevki» falân dedim ama, sevgili bayanlarımız övünmesinler. Eski kadınlarımızdan bahsediyorum. Moda olan, onların zevki, el işleri ve onların zarafetidir. Şimdikiler, Avrupa veya Amerikada moda olmayan hiç bir motifi, deseni, biçimi, fasonu beğenmezler. Büyük annelerinin zarafetini de Amerikadan moda mecmuaları geldikten sonra öğrenecekler Hemen gidip ninelerinin boyunlarına sarılacaklar:

— Ah! Anneanneciğim, meğer sen ne şıkmışsın, ne zarifmişsin, ne eleganmışsın da haberim yokmuş... Bak, şöhretin Amerikalara kadar gitti. Ben Holivuda gitmek için çırpınıp duruyordum, Sinema yıldızları gibi giyiniyordum. Amerikaya gitmeğe muvaffak olamadım da, sen minderin köşesinde, şal örneği hırkanın içine büzülmüş, tesbih çekerek oturup dururken, Amerikalarda şöhret kazandın. Aman anneanneciğim, şu sandıklarını aç bakayım, orada çevre, oyalı yemeni, şal örneği, yazma sırma ne varsa çıkar ortaya.

Evet, ihtiyar ninelerimizin sandıkları boşalacak ve gelinlik zamanlarından kalma ne kadar soluk, yırtık, abraş, buruşuk bez parçası varsa, keşfedilmiş bir antika değeri kazanacak.

Büyük annelerinin sandıkları boş olan genç kadınlar ve kızlarımız da çarşı içine üşüşecekler. Beyoğlu mağazalarının semtine kimse uğramıyacak. Beyoğlu terzileri sinek avlıyacaklar. Çarşı içinde yeni terzihaneler açılacak; bu yüzden belki Beyoğlu sinemaları da çarşı içine taşınacak. Yâni Amerikada Türk modası Amerikalıların değil, Türklerin hayatında inkılâp **yapacak.**

Biz böyleyiz. Kendi gözlerimize itimadımız yoktur.. Yabancı gözile kendimizi anlayabilir, beğenebiliriz. Boğaziçinin mânasını, Eyüp Sultanın ruhaniliğini Piyer Loti'nin romanlarından öğrendik. Şimdi bir Amerikalı romancı gelip Sulukuleye ait bir kitap yazsa, hergün bütün hususî otomobiller oraya taşınır Genç şairlerimiz, Yahya Kemalin Boğaziçi manzumeleri gibi, Sulukule için şiirler yazarlar.

Bakalım Amerikalılar daha ne meziyetlerimizi keşfedecekler. Biz de kendimizi o zaman anlayacağız. Şimdilik bizde tenkid bir küfür sanatıdır. Ona sorarsanız, bu memlekette eski zevkin ve zarafetin satıver anasını!.

CIZ

⊞

Amma da iade!..

Zafer gazetesi iadelerini satışa çıkarmış. Tonlarca iade!. Okka ile kesekâğıtçılara satacak!. Tabiî tanesi on beş kuruştan alan olsaydı satmam, demezdi ya... Satılmamış, elde kalmış, Ulus, bunu da kıskanıyor. Şu meslektaşlık rekabeti yaman şeydir: «Amma da iade ha!..» diyor ve içinden kim bilir bunlardan kaç para alacağını hesaplıyor.

Ne yapsın şu Zafer'cik! Satılsa: «Hükûmet zorile sattırıyorlar. Bizimkini alıp okumak yasak!» diyeceklerdi. Satılmamış, elde kalmış: «Amma da iade ha!» diye bunu da çok görüyorlar. Çok satılsa olmaz, az satılsa, o da olmaz, tek çare, gazeteyi kapayıp kurtulmak! O zaman kurtulurlar mı? Zannetmem. Bu sefer de şöyle derlerdi:

«Güneş şirketi öyle para vurdu ki, artık gazete çıkartmaya bile zahmet etmiyorlar. Ortaklar, paraları taksim geçip âfiyetle yiyecekler! Hey gidi siyasî vurguncular hey!».

Bunun için!

Halk Partisinde dostlarım vardır. Kıymetli insanlardır, severim. Halk Partisini de severim. Çünkü, bir siyasî partiyi sevmemek ne demektir? Onun programını beğenmemek demektir.

Halk Partisi prgramile Demokrat Parti programı arasında ne fark vardır! Devletçilikle şahsî teşebbüsün sınırlarını ayarlamak gibi küçük farklar...

Çünkü, bazı şeylerde Halk Partisi de şahsî teşebbüsü desteklemeğe taraftardır, bazı şeylerde Demokrat Parti de devletçi!

Sevmediğim Halk Partisinin sevk ve idaresidir. Ona bugün takip ettiği siyaseti takip ettirenler! Ona haksızlığı, insafsızlığı, mantıksızlığı zorla yaptırıyorlar! Bakın, Ulus gazetesi ne diyor:

Demokrat Parti Başkanı Meclise gelmiyor, İstanbula gidiyor, Aydında çiftlik işlerine bakıyormuş! Bir Milletvekiline «Dağa çık!» diyormuş. Kabineden bir Bakan çekilmiş de sebep gösterilmemiş!

Şimdi sözün hakçası, şu Adnan Menderes çalışmaktadır. Bir kusuru varsa, işleri lüzumundan fazla şahsında toplaması olabilir. (Dağa çık!) demedi. Ben, Meclisteydim.

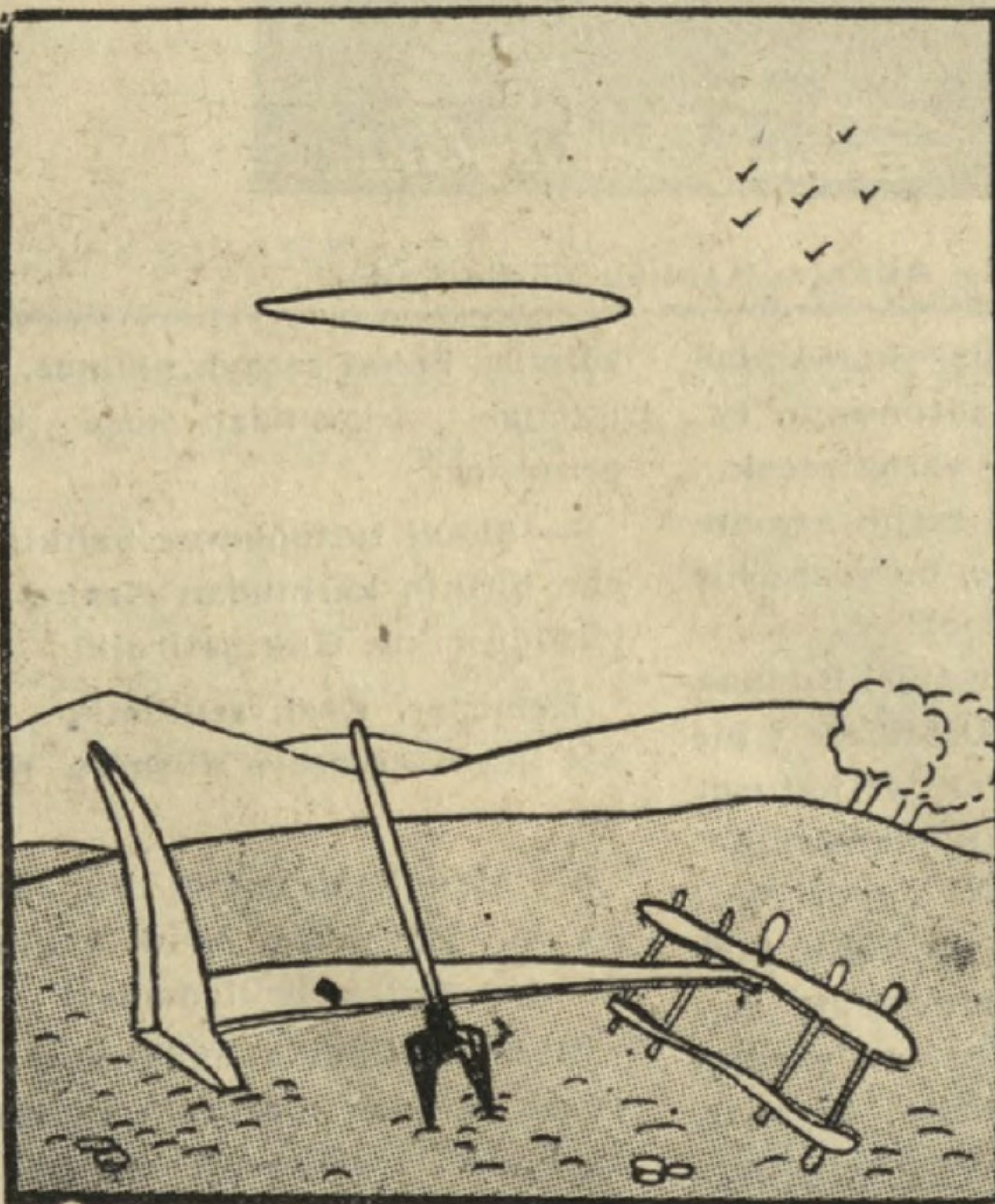
— Bir cemiyet içinde yaşıyan adam, bir toplulukta konuşurken, o topluluğun âdabına, nizamına riayet etmeğe mecburdur. Bunu tanımayanlar, dağa çıkar, kendi kendine konuşur!

Dedi. (Dağa çık!) sözünü, Halk Partisi muhalifleri bundan çıkardı. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu, elbette istifasında bir sebep zikretmiştir. Bu istifanın diğerlerine benzemiyen bir tarafı varsa, sebebinin resmî bir mazeretle örtülerek gizli oluşu değil, bilâkis pek meydanda bulunmasıdır.

Şimdi, ey Halk Partisi, sekizinci devrede senin Başbakanın Recep Peker, bir gün kabinesinin beş altı Bakanını birden değiştirdi. Sebebi herkesce malûm muydu? Parti Grupunun kendisine yüzde yüz itimadı varken, bir kaç gün sonra da kendi yuvarlandı, gitti. Sebebi malûm muydu? Senin Başbakanın kürsüden, Adnan Menderese (Psikopat!) diye bağırdı. Bu, bir Milletvekiline pek mi nazik hitaptı?!. Bir çok Milletvekilleri, Meclise hemen hemen hiç uğramazlardı. Onlar ne yapıyorlardı? Evlerinde milletin boynuna takmak için inci mi deliyorlardı!.

İşte, ben Halk Partisi muhalefetini bunlar için beğenmiyorum!.

ANADOLU'DA:

İstihsal vasıtaları...

İstihsal şartları...

1 124

F. K. G. — Merhumu nasıl bilirsiniz?

Fikir Düelloları

İğri Gazete, Doğru Gazete...

Gazeteciliğimizin pîri olmağa yaklaşan üstad Ahmet Emin Yalmanın ziyaretine gitmiştik. Dereden, tepeden konuşurken, «Vatan» okuyucularımızdan bir zatın, başyazarı görmek istediği haber verildi. Ziyaretçiyi hemen kabul eden Ahmet Emin Yalman, siyah kaşlarının altında, koyu bir dikkatin cilâladığı bakışlarla onu süzdükten sonra, oturmasını rica etti.

Ziyaretçi, orta yaşlı, uzun boylu, ağır tavırlı, her meseleyi ciddî telâkki ettiği ve yaşamaya pek dramatik bir mâna verdiği her halinden sezilen, dimdik bir adamdı. Dik durduğu gibi, dik konuşacağı da anlaşılıyordu.

Oturdu. Önüne baktı ve durdu. Sonra başını ağır ağır kaldırarak, bir sarnıçtan gelir gibi, derin bir sesle konuştu. Akbabanın fikir düellosu için yeni bir sahne yakaladığımızı anlayınca, hemen konuşulanları not ettik:

Okuyucu — Ahmet Emin Bey, ben makalelerinizi Harbi Umumînin, yâni Birinci Dünya Harbinin son seneşindenberi, yâni otuz dört senedenberi, yâni zatıâlinizin bir delikanlı, bendenizin henüz bir çocuk olduğumuz tarihtenberi, yâni unutulması tabiî olduğu halde hâfızamda kalması büyük bir mâna ifade eden eski bir zamandanberi okurum.

Yalman — Teşekkür ederim.

Okuyucu — Hayır, teşekkür etmeyiniz. Bu kadar dikkatle ve ısrarla okunmak, size mahsus bir imtiyaz değildir. Çünkü ben o zamandan bu zamana kadar bütün gazeteleri, hergün, ayni dikkatle okurum.

Yalman — Teşekkürümü geri alıyorum.

Okuyucu — Buyurunuz, bana lüzumu yok.

Yalman — Evet.

Okuyucu — Ben okuyucular arasında herhangi bir okuyucu değil, hepsinin hülâsasıyım.

Yalman — Teşerrüf ettim.

Okuyucu — Filhakıka şeref size aittir.

Yalman — Pek naziksiniz!

Okuyucu — Ha!.. İşte şimdi üstüne bastınız. Evet, ben, îmâ buyurduğunuz gibi kabayım. Çünkü dik ve doğru konuşurum... Doğruya doğru, iğriye iğri diyen siz değilsiniz, benim. Ve asıl, işte, bunu konuşmağa geldim. Başka gazetelere de gideceğim. Evvelâ sizden öğrenmek istiyorum. Niçin bazı günler doğru dediğiniz şeye, başka günler iğri diyorsunuz? Niçin iğriniz bazen doğruluyor ve doğrunuz iğriliyor? Sizce iki kere iki, her gün dört etmez mi?

Yalman — Ben kerrat cedveli değil, gazete çıkarıyorum.

Okuyucu — Yâni zatıâliniz için iki kere iki, Perşenbe günü beş, Pazar günü sekiz, Cuma günü üç, Salı günü yedi, Cumartesi günü dört mü eder?

Yalman — Ben Musâ Aleyhisselâm değilim. Dünyaya her gün hakikatı söylemek için gelmedim. Benim vazifem okuyucularımın hakikat zannettikleri şeyi söylemektir. Ben gazete satıyorum. Okuyucularımın hoşuna gitmeyen malın ticareti olur mu? Müşterilerimin biri için doğru olan şey, öteki için değildir. Ben hepsini memnun etmek zorundayım.

Okuyucu — Fakat sizden daha çok satan gazeteler böyle düşünmüyorlar.

Yalman — Cumhuriyeti mi kastediyorsunuz, Hürriyeti mi? Cumhuriyetin sistemi başkadır. O her gün herkesi memnun etmek ister. Daver, Demokrat Partidendir, Felek, Halk Partisindendir. Nadir tarafsız görünür, Doğan, her hükûmete muhaliftir. Bu gazetede iki kere iki, her gün, hem dört, hem beş, hem sekiz, hem dokuz eder. Hürriyete gelince, Sedat Simavi için iki kere iki İstanbulda on, Anadoluda on iki eder.

Okuyucu — Anlamadım.

Yalman — Evet, Hürriyet, İstanbulda on, Anadoluda on iki kuruştur. İşte Hürriyetin en büyük hakikati.

Okuyucu — Bunları iyi söylediniz. Gidip kendilerinden soracağım. Demek sizce gazetecilik yalan ticaretidir. O halde soy adınızda «m» harfi fazla!

Yalman — Sattığımız fikirlerin doğru olup olmaması bizi alâkadar etmez. Bir bakkal rakı da satar, kaşar peyniri de. Rakının sıhhate zararlı olup olmadığını düşünmez. Müşteri istiyor ya, ona bakar.

Okuyucu — Ha!. Demek siz bakkalsınız.

Yalman — Evet, fikirlerin bakkalıyız.

Okuyucu (Ayağa kalkar) — Teşerrüf ettim, müsaadenizle.

Yalman — Güle güle. Şeref size ait!.

Kulakmisafiri

125

FARELER VE İNSANLAR

(«Küçük Sahne» de maruf Amerikan yazarı John Steinbeck'in Fareler ve İnsanlar adlı eseri oynanıyor. Eserin Leni ve Corc adındaki kahramanları arasında geçen en mühim sahnesini aşağıya alıyoruz:)

Leni — Corc, sen benim en iyi arkadaşımsın, senelerdenberi. Refik Ahmet'le Ahmet Refik arasında nekadar yakınlık varsa, biz de öyleyiz. Değil mi Co?

Corc — Öyleyiz Leni.

Leni — Vali Fahrettin Kerim bile Doktor Fahrettin Kerime bizim kadar yakın değildir, değil mi Co? Biz âdeta Us kardeşlere benziyoruz. Ama biz ikiyiz, onlar üç.

Corc — Evet Leni.

Leni — Söylesene Co, amelelikle para biriktirip biz de bir ev alacak mıyız?

Corc — Sen sahiden alıksın Leni. Biriktirme parayla ev alınır mı?

Leni — Ya ne alınır Co?

Corc — Yüzer lira olunca bankalara yatırırsın, bankalardan ev çıkar insana.

Leni — Sahi Co, bak bunu düşünemedim.

Corc — Düşünebilsen sen de banka kurardın zaten.

Leni — Sen kurdun mu Co?

Corc — Her gece kuruyorum ama, bir türlü ayarı tutmuyor. Onu bırak şimdi de para kazanmanın yolunu düşünelim.

Leni — Düşünelim. Yani sen düşün, bul. Ben sonra kazanırım sayende.

Corc — Senin aklına birşey gelmiyor mu?

Leni — Gelmez olur mu Co? Arsa satalım.

Corc — Ulan bir çöpün yokken kimin arsasını satıyorsun?

Leni — Alinin arsasını Veliye. Belediyenin istimlâk edeceği yerleri buluruz Co. İstimlâk edileceği için sahipleri oraları ucuz ucuz satarlar. Beş para vermeden koşa koşa gider, Şehir Meclisindeki dostları araya koyar, aldığımız arsaları pahalı pahalı, acele tarafından Belediyeye istimlâk ettiririz. Paraları alınca asıl mal sahiplerine acıcık veririz. Ne dersin Co?..

Corc — Tuh!.. Ben de seni aptal zannediyordum!

Leni — Ben gene akıllı değilim Co. Sen bir de bu işlerin kurtlarını tanısan...

Corc — Bu olmadı Leni, başka birşey düşünelim.

Leni — Peki Co. Şey yapalım. Nasıl olsa isimlerimiz yabancı. Şehir Tiyatrosuna rejisör olalım. Bizi almayıp da kimi alacaklar?

Corc — Ne yapacağız orada? Biz rejisörlükten anlamayız, alelâde iki işçiyiz Leni.

Leni — Aman be Co. Sanki herkes işinin ehliymiş gibi konuşuyorsun. Bir kere Şehir Tiyatrosuna rejisör girdik mi girdik. İki günde üç beş aktöre yol veririz. Ondan sonra meydan bize kalır. İstediğimiz oyunu oynarız.

Corc — Olmaz Leni, bu karışık birşey. Başka iş düşünelim.

Leni — Boyacılık elinden gelir mi Co?

Corc — Göz boyacılığı ise geç... Siyasetten anlamam.

Leni — Değil be... Badanacılık.

Corc — ?...

Leni — Hazır İstanbulu kalafata çekiyorlar. Küçük vali demeç verdi. Boyacı vatandaşlara iş çıksın diye yapmışlar bu işi. Her ay, şehri başka renge koyamayı kabul ettirdik miydi valiye, bize karada ölüm yok demektir...

Corc — Valiye sözüm geçmez...

Leni — Mükerrem Saroldan selâm getirtiriz Co. O zaman ne desek yapar. Radyo müdürü bile öyle yaptıktan sonra...

Corc — Leni, sana birşey söyliyeyim mi? Biz radyoya başvuralım. Nasıl olsa sokaktan adam alıyorlar. Sen öyle saçma sapan konuşursun, muhterem dinleyicileri güldürürsün belki... Radyocular da memnun olurlar, ha? ne dersin?

Leni — (Dudak bükerek) Olmaz Co. Orada Necdet Evliyagil var, Hasan Bedrettin var, Kâzım Nami var, Salih Murat var... Ben onlarla nasıl yarış ederim Co? Bize kimse gülmez vallahi...

Corc — Peki, vazgeçelim.

Leni — Olmaz. Para kazanmaktan vazgeçilir mi hiç?... Biz enayi miyiz?

Corc — Değiliz. Enayilik daima başkalarına vergidir.

Leni — Öyleyse biz neyiz?

Corc — Kapana kısılmış iki fare...

Leni — Ya ötekiler?

Corc — Akıllı kediler...

Leni — Beni kandırma Co. Onlar da insan, biz de insanız. Yalnız onlar para kazanmanın yolunu biliyorlar, biz bilmiyoruz. Ama sen mademki bizi fare sayıyorsun, öyleyse biz de farelerin yaptığını yapalım. Dolu bir kiler bulup, hazır yiyelim.

Corc — Bunun için bir yerde veznedar olmak lâzım. Hem nihayet bir iki sene hazır yeriz. Sonunda iş meydana çıkar.

Leni — Sanki görmüyor muyuz? Hep atı alan Üsküdarı geçtikten sonra çıkıyor.

Corc — Yok Leni, bir ev sahibi olacağız diye para çalamam.

Leni — Canım, bu çalmak değil ki... Zimmetine geçirmek! Öyle âdi kelimeleri de nerden bulursun. Hâlâ öğrenemedin: Özel işlerde kullanılan makam otomobilinin adı: hizmet arabasıdır. Gönül eğlendirmeğe Avrupaya gittin mi, bu, tetkik seyahatidir. Radyodan en malûm şarkıları duyuldu mu, onun adı dinleyici istekleridir... Daha sayayım mı?

Corc — Bukadar yeter Leni. Demindenberi her aklına geleni söyledin, lâkin hiç bir müsbet neticeye varamadık. Konuşmamız resmî müzakerelere döndü. Artık ciddî birşey söyle de bu bahse bir son verelim.

Leni — Deli misin Co? Akbaba'da ciddî lâfın yeri olmaz.

Corc — Sen öyle zannet. Öbür gazetelere baksana, asıl mizah yapan onlar. En ciddî başmakaleleri oku, bak nasıl neşen yerine gelir.

Leni — Co, taş atmayı bırak da beni dinle...

Corc — Hayır Leni, seni dinliyemem. Şimdi demokrasi var, ben gidip konser dinliyeceğim.

Leni — Yalan söyleme. Şuna konser seyredeceğim de.

Corc — Neden?

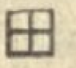
Leni — Konserlere herkes güzellik müsabakasına gidiyorum niyetiyle gider de ondan...

Corc — Peki, öyle olsun, ama ben yine dinliyemeden gidiyorum.

Leni — Dur beni bekle, nereye?

Corc — Saate baksana... Perde açılmak üzere... Küçük Sahne'ye, Fareler ve İnsanlar'ı oynamağa...

İstanbul Muhabiri

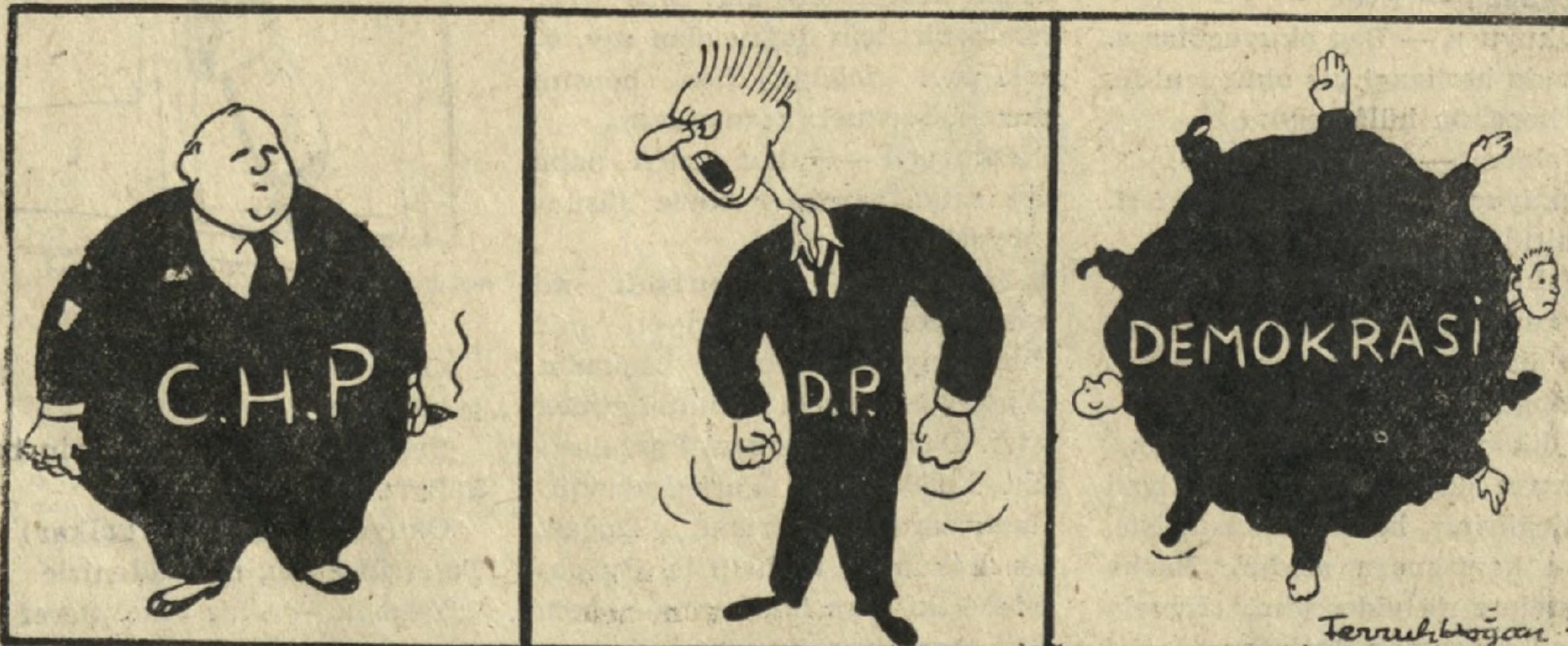

Vur Patlasın!..

Hükûmet resmen açıkladı: Pahalılık yoktur, kazanç da eşya fiatlarile beraber artmıştır. Doğru, çok doğru! Esnaf eşya fiatlarına zam yaptı mı, kazancı da o zam üzerinden alıyor. Onun bir şey zarar ettiği yok. Maşallah herşey satılıyor da... Hattâ kapış kapış gidiyor. Arada yanan maaş ve ücret sahipleri! Yani dar ve sabit gelirliler. Zaten, pahalılık, geçim zorluğu diye sızlanan da onlar!

Fakat, baksanıza onlar da pekâlâ yaşayıp duruyorlar. Hattâ kanları, canları yerinde. Demek ki, onlar da tabiat kanunlarının zorile bu işin sırrını bulmuşlar! Acaba Ekonomi ilminde keşfettikleri bu sır nedir?.. İşte mesele burada!.

Bence öyle iktisat kongreleri filân toplamaya lüzum yoktur. Bunları toplamalı. İstedikleri kadar para verip bu sırrı satın almalı. Ondan sonra iş başına gelecek hükûmetlerin hiç birine zeval yoktur. Eşya fiatlarının artışını, kazançların artışı karşılar, dar ve sabit gelirlilerin de yaşama sırrı elde. Eh, ondan sonra vur patlasın, çal oynasın gideriz!

Tez... Antitez... Sentez!..

Naneci..

Az gittim uz gittim, dere-tepe düz gittim. Rükua varmış gibi duran evlerin pek bol olduğu İstanbul sokaklarından birine daldım. Sakal kestim olmadı, bıyık yoldum solmadı, terkos çeşmesine bakraç koydum, iki yılda dolmadı. Yaz dedi yazamadım, saz dedi çalamadım, Kaz dedi yolamadım... Konak yavrusu bir hânenin önünde mola verdim.

Hânenin önü kalabalık, denizde çok alabalık, adam satar salatalık, param yoktu alamadım.

Bir vakit böyle geçti. Naneci yolun seçti, oturup taş üstüne mâniyle serdengeçti:

«Karanfilim ez beni,
Tülbentlerden süz beni
Sen kalem ol ben divit,
Ak gerdana yaz beni.»

Gelelim doğru lâfa: Bizim Stanbul'un Naneci'lerini ve bunların senelerdir «pir» lerinden öğrenerek, bu güne devrettikleri «mani» leri dünyanın hiç bir tarafında bulamazsınız. Bu, güzel şehrin ayrı bir tarafıdır.

Karşıdaki taşın üstünde oturan naneci, elindeki renkli bezi, şöylesine alnında dolaştırdıktan sonra, yorgun gözlerini evin camına dikerek, bir «mani» daha salladı»:

«Çağırdım sesin aldım,
Başından fesin aldım
Cam yemem güzellerin,
Beğendim hoşun aldım...»

Pencerelerde başlar belirdi. Analarından beşer kuruş koparabilen çocuklar ve yavuklularının hayâllerile avunan meraklı genç kızlar, satıcının etrafını sarıverdiler.

«— Hadi Meliha, al da sölesin.»

«— Versene bi tane...»

«— Buyurun küçük hanım.»

Ve basma entarili, şıpıdık terlikli Mediha'ya talihi söylendi:

«Gidiyorum gidişim,
Yolum benim ibrişim
Bir kerecik öpeyim,
Belki bu son görüşüm.»

Genç kızın, iri zeytin tanesini andıran kuzgunî siyah gözlerinden iki damla yaş soluk yanaklarından süzülerek, eski entarisine gömüldü..

«— Ne zaman gidiyor?»

«— Cuma günü...»

Kafesin arkasından, titrek, damarları şişmiş, buruşuk bir el uzandı:

«— Huu!. Naneci.. hu!.. Evlâdım bana da ver bakıyım.»

«— Buyurum efendim... Nane m'n tadına doyulmaz, bu elleri görünce muz'lar bile soyulmaz!»

«— A-a-a-aaa!.. Üstüme iylik salık... Ayol bu lâflar bana mı?»

Millet gülüştü.

Naneci elini şakağına atıp:

«Şu dağda kuzu gördüm,
Yanında Muz'u gördüm,
Şükür olsun Mevlâya
Sevdiğim kızı gördüm!»

Demez mi?

Çaat!

Pencere kapandı.

Sokak kahkahadan sarsılıyor.

Kol-kola iki genç kalabalığı yardı. Sağ ellerinde yüzükler... Belli ki nişanlılar. Naneler alındı:

«Efendim ezem sensin
Sofranda mezem sensin,
Yedi kitap hakkiyçün
Gönlümde gezen sensin.»

Delikanlı kıza gülümsiyerek baktı. Gene kol-kola uzaklaştılar. Birkaç kişi iç çekti!...

«— Bunu bir ben yaparım, bir de Arif usta, durur bütün arkadaşlar karşımızda hep susta! Haniya nane şakariii!.»

Derken efendim, bir karı-koca sökün etti. Hanımın bıyıkları oldukça gelişmiş!. Saçlarında aklar...

«— Evladım nanecis, zo bana bakarsın!. Lâkin taliyimi dogru okuyasın... şiişt, Onnik.. gelesin.. önce seninkini okusun.»

Onnik efendi sıkılarak bir beşlik çıkardı.

Naneci el attı:

«Dut ağacı parmaktır
Duta parmak parmaktır,
Bu dünyanın safası
Bir güzeli sarmaktır.»

«— Hiii!. Ka Onnik... Megasfas Acep doğrudur bunlar?»

«— He.»

«— Öyleysem ben istemooıum... Çinnik geri pinek lâzım olmoor. Hadi govaskar... govaskar... Onnik...»

Gittiler.

Konak yavrusu hânenin penceresinde, kaymaklı lokum misali bir hatun belirdi. Gözleri süzük, parmağında yüzük!

«— Ver bana da bakayım...»

Naneci memnun:

«Elma derim almazsın,
Sen hâlimi sormazsın.
Hangi bağın gülüsün?
Vaktin gelir solmazsın.»

Hatun gerdan kırdı.

Nanecinin kestane rengindeki gözlerinde bir parıltı dolaştı...

Sol omuzumun üzerinden cazırtılı bir ses kulağıma doluverdi;

«— Şu bizim naneci Sadi efendi on senedir, mütekait Safter beyin karısına vurgundur... Vurgundur ama elden gelen ne?!»

Sesin sahibine baktım posası çıkmış bir Adem!.

«— Nerden biliyorsunuz?»

«— Benim adım Safterdir de!.»

«— !?!..»

Bu sırada, naneci doğrularak tepsisini başına koydu. Ve son maniyi de mırıldanarak, Arnavut kaldırımını çiğnemeğe başladı!

«Çekmecem çekilmiyor,
Güneşten seçilmiyor
Gönül bit top ibrişim,
Dolaşmış açılmıyor...»

OKTAY VEREL

Ne demeli?

Nurullah Ataç, bir roman tercüme ediyor. Bu tercümeden şu parçayı alıyorum:

«Beklenilmeyen bir şey oldu iki gün sonra. Saat biri bulmuştu. Ramiro, her zamanki gibi pencere önünde oturmuş, bir takım kitapları karıştırıyordu. Boyalı camdan hususî, hüzünlü bir ışık süzülüyordu içeri. Çevrilen sayfaların hışırtısından başka bir ses yoktu odada...»

Takvimden bir yaprak: Bülbüllerin geryadı!..

Atac'a göre, bu parça böyle olmayıp ta, şöyle olsa, öz Türkçe sayılmıyor:

«İki gün sonra beklenilmeyen bir şey oldu. Saat bire gelmişti. Ramiro, her zamanki gibi pencere önünde oturmuş, bir takım kitapları karıştırıyordu. Boyalı camdan hususî, hüzünlü bir ışık içeriye süzülüyordu. Odada, çevrilen sayfaların hışırtısından başka ses yoktu.»

Demek: «İki gün sonra beklenilmeyen bir şey oldu.» öz Türkçe değil? «Beklenilmeyen bir şey oldu iki gün sonra.» öz Türkçe!. «Bir ışık içeriye süzülüyordu.» öz Türkçe değil! «Bir ışık süzülüyordu içeri.» öz Türkçe! «Odada ses yoktu.» öz Türkçe değil! «Ses yoktu odada.» öz Türkçe!

Ne demeli? Bâri, memnun etmek için biz de onun üslûbile tasdik edelim:

— Var hakkın, Atac Nurullah, doğrusu bu meselede pek!

Hadranî

Yemenli Hadrani, 62 defa evlenmiş. Şairmiş, iyi askermiş, iyi nişancıymış, Yemen Kralı da pek seviyormuş! Bizim gazeteler bu zatın niye resmini basıyorlar, anlamadım? Yâni bizim için çok karılı olmak pek mi garip bir haldir? Hadrani'nin propagandasını yapmaya pek gelmez! Şimdikini bilmiyorum ama, geçen devrede meclis kütüğünde resmen iki karılı mebuslarımız vardı!.

HİKÂYE

SOMURTKAN

İzzetin çok fena bir huyu vardı: Somurtkanlık. Bu huy, onda tâ bebekliğinde başlamıştı. Kızdığı zaman açlıktan kıvranır, fakat bir türlü süt emmezdi. Daha sonraları, mektepte arkadaşlarına biraz gücenince, haftalarla somurtur, onlarla konuşmazdı. Yaşı ilerledikçe bu huy onda kökleşiyor, âdeta hastalık halini alıyordu.

İzzet, genç, güzel, fıkır fıkır, kabına sığamıyan bir kadınla evlendi. Huy, canın altındadır, can çıkmayınca, huy çıkmaz, darbi meseli boşuna söylenmemişti. Karısile en küçük bir münakaşa neticesi, İzzet, saatlerce, günlerce, hattâ haftalarca somurtuyordu. Öyle zamanlar oluyordu ki, genç kadın kendisini bir dilsizle evlenmiş sanıyordu.

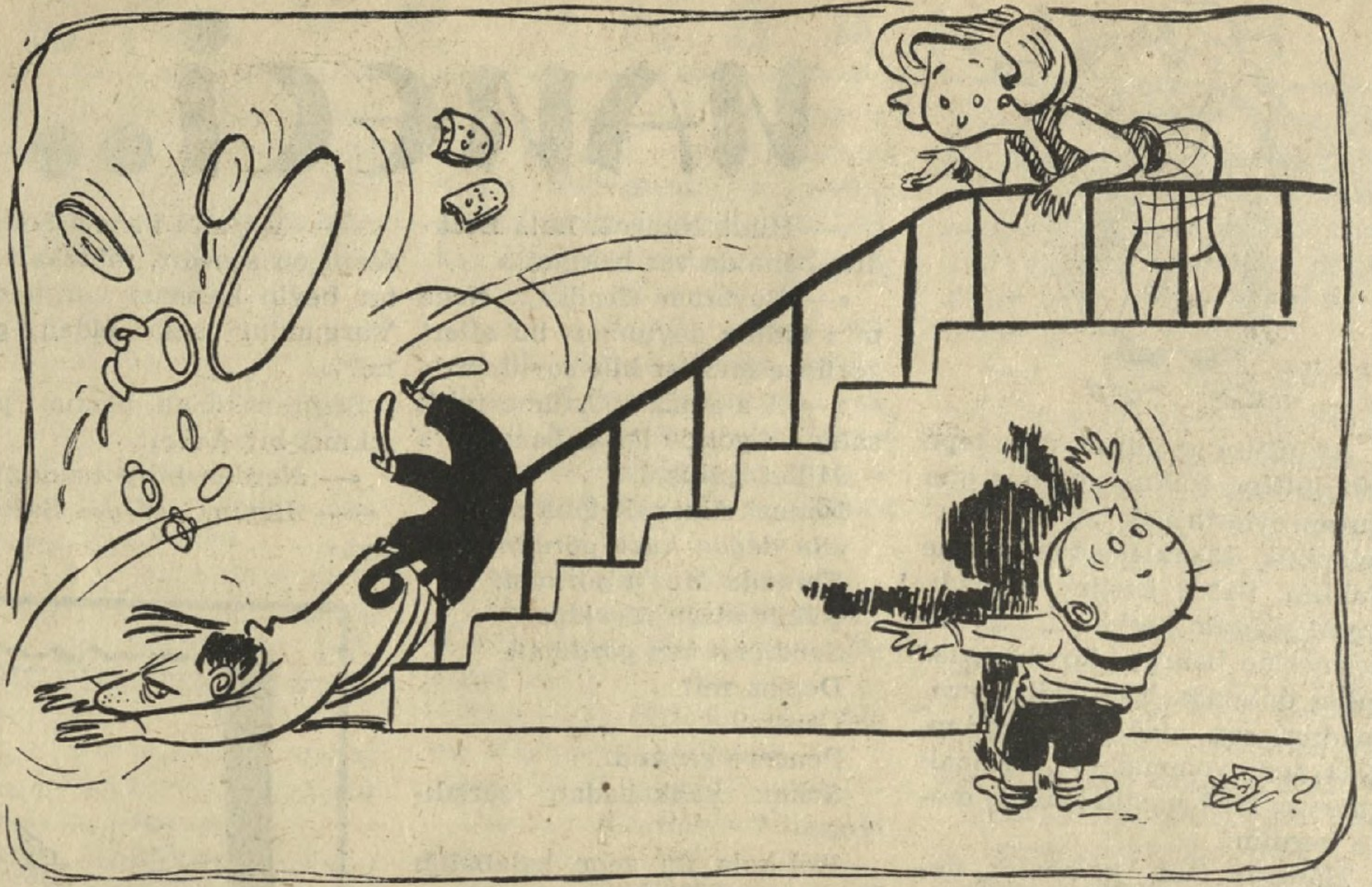
İzzetin güzel karısı Melâhatin ufak tefek kusurları yok değildi. Çok süsüne düşkündü ve bunun neticesi de tabiatile masraftı. Bu yüzden bu genç karı koca arasında münakaşalar, kavgalar eksik olmuyordu. Ve her ayın on beş günü İzzet somurtuyor, ayın sonuna kadar lâf perhizine giriyordu.

O sabah, araları pek iyi idi. İzzet on gün için patronundan izin almıştı. Karısının Bilecikteki annesine gidip kalacaklardı.

İzzet bir türlü hazırlığını bitiremiyen karısına seslendi:

— Haydi, yavrucuğum, çabuk ol, treni kaçıracağız.

— Geliyorum, şimdi.

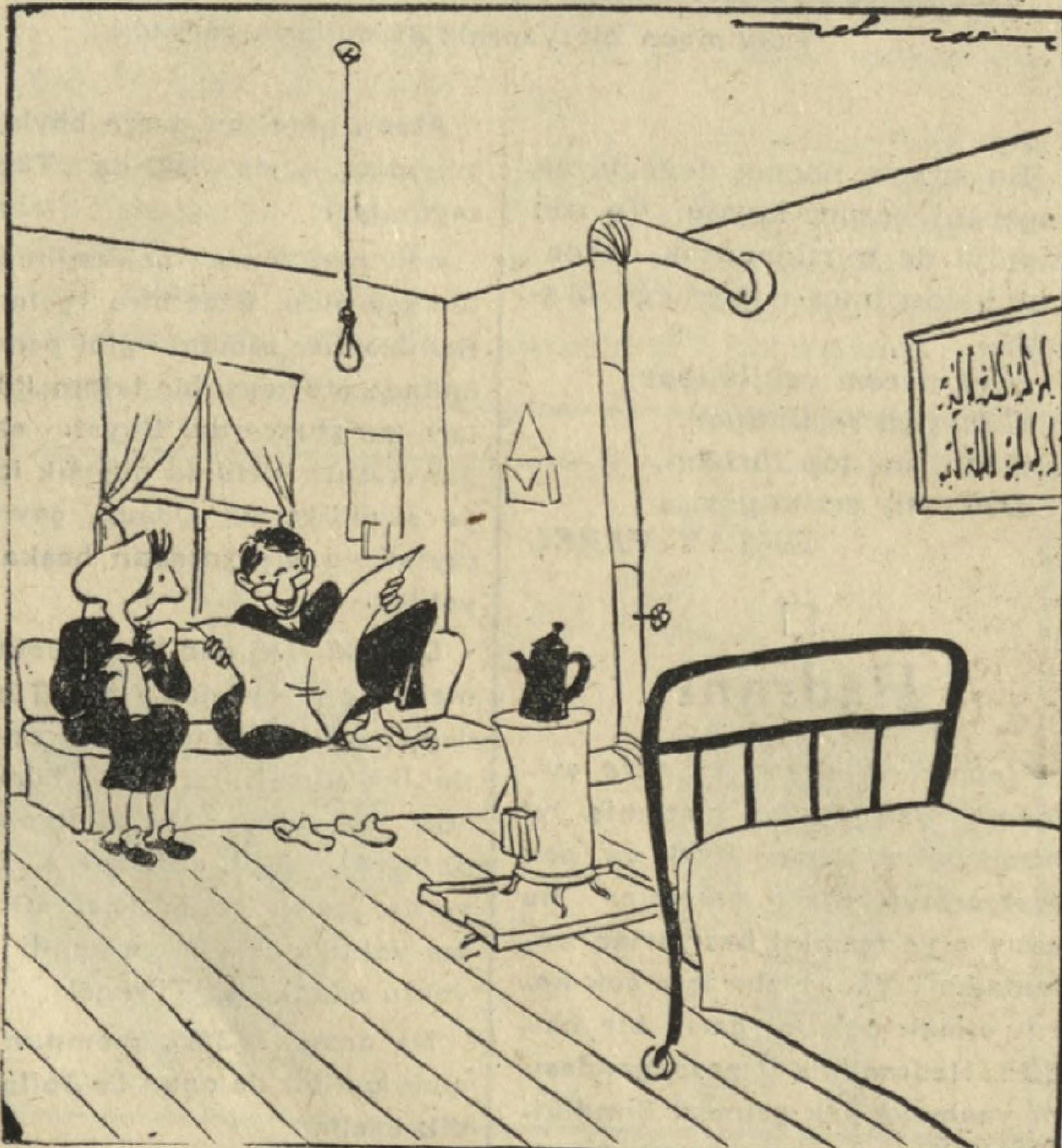

Çocuk — İsteriiiiim! Bir daha düşsün!..

Ve hakikaten bir saniye sonra, Melâhat, başında çenesinin altından sımsıkı bağlanmış eşarp, elinde küçük bavulu ile koşa koşa geldi. Trene dar yetiştiler. Kompartımanda yalnızdılar. Tren hareket edince, İzzet geniş bir nefes aldı ve:

— Oh, ne âlâ, kimseler yok... dedi.

— Ne ise, bugün keyfin yerinde, çok ta naziksin. Kabahatini affettirmeğe mecbursun zaten. Mahmut Beylerin davetine çok dekolte bir elbise giydim diye, tam bir hafta somurttun, oturdun.

— Asma köprü yapılacak, televizyon kurulacakmış... Eeeeh, yaşadık artık!..

— Gel beni öp te unutalım bunları!

— Eşarpımı çıkarayım da...

— Vay, bu ne bu böyle?

— Ne?..

— Ne olacak, bir sokak karısı gibi boyanmışsın. Allar, yeşiller, maviler... Boyacı küpü!

— Terbiyesiz!

Derhal münakaşa, ondan sonra da kavga başladı. Ve neticede pek tab'î genç kadın ateş püskürerek bir köşeye çekildi. İzzet de gazetesini açtı ve kimbilir kaç gün için kilitlenecek dudaklarını sıkarak öteki köşeye büzüldü.

Melâhat, yüksek sesle söyleniyordu:

— Ne huy! Ne huy! Yarabbim! Çıldırmak işten bile değil. Kavga etsin, küfretsin razıyım. Tek böyle duvar gibi susmasın!.

İzzet'te ses yoktu. Taş kesilmişti. Aynı kompartımanda seyahat eden iki yabancı gibiydiler.

Tren bir istasyonda durdu. Geniş omuzlu, uzun boylu, son derece şık giyinmiş genç bir adam, kompartımana girdi. Sağına baktı, asık suratlı bir adam gazetesini okuyordu. Soluna baktı, genç, güzel bir kadın!.

Kararını verdi ve gülümseyerek kadının yanına oturdu.

Kadın da gülümsüyordu.

Genç yolcu içinden: «Şu asık suratlı adam, ilk istasyonda iner» diye düşünüyordu.

Melâhat, bir sigara yaktıktan sonra tatlı bir sesle:

— Duman sizi rahatsız etmez ya? diye sordu.

— Rica ederim Hanımefendi.

Sonra kocasına dönerek alaycı bir tavırla:

— Ya sizi Beyefendi? dedi.

İzzet hiç sesini çıkarmadı.

Genç yolcu, yavaşça:

— Ne kaba adam! diye söylendi.

Melâhat gülümsüyordu. Genç adam, bundan cesaret alarak konuşmağa başladı. Melâhat te ona tatlı tatlı cevaplar veriyordu. İzzet fena halde içerliyordu. Fakat susuyordu. İş yavaş yavaş ilerliyordu. Genç adamın kolunun karısının beline doğru uzandığını görünce artık tahammülü kalmadı, yerinden fırladı ve huyunu unutarak:

— Siz hiç utanmaz mısınız? diye bağırdı.

Genç adam:

— Size de ne oluyor? dedi.

— Bana mı ne oluyor?.. Bu da ne demek? Ben bu kadının kocasıyım efendi.

Genç yolcu, kahkahalarla gülerek:

— Kocası mı? Çocuk mu kandırıyorsunuz siz? Ne biçim koca! Saatlerdenberi kompartımanın bir ucuna çekilmiş, burnunu gazetesinden kaldırmıyor. Karısile bir tek kelime konuşmuyor. Nafile çırpınmayın... Siz, benim yaptığımı yapamadığınız için küplere biniyorsunuz. İşte o kadar! Kıskandınız galiba? Böyle yalanları yutacak kadar budala değilim ben!

Adam iki kuvvetli yumruğunu İzzetin burnuna doğru sallayarak ilâve etti:

— Böyle herkesin işine karışırsan bir indirişte çeneni dağıtırım anlıyor musuun, suratsız?.

Ayşe ERÇİN

□

BİR KAÇ DAMLA

★ Eskiden kızlar iki ellerile süpürgeyi tutarlardı. Zamane kızları ise direksiyonu bir elle tutuyorlar.

★ Kadın, kendine uymayan fistanı farkedebilir. Fakat parasını verip onu satın aldıktan sonra...

128

VARYETE

SARHOŞLAR

İki arkadaş gece yarısına kadar meyhane meyhane dolaşarak içmişlerdi. Biri:

— İmkânı yok, dedi, bu saatten sonra apartmana dönemem. Adamakıllı fitil oldum.

Arkadaşı onu bir taksiye attı, apartmanına getirdi. Lâkin öbürü:

— İmkânı yok, dedi bu saatten sonra üç kat merdiveni yalnız başıma çıkamam, zaten asansör bozuk, söküp götürdüler...

Arkadaşı onu sırtına yüklendi. İnliye inliye üç katı çıkardı, kapıyı açıp içeri yıktı. Sonra yavaş yavaş merdivenleri inip alt kata gelince bir de ne görsün? Sarhoş arkadaşı yerde yatıyor! Bu hâle bir mâna verememekle beraber, tekrar yükünü sırtladı, inliye inliye üç katı çıkardı. Kapıyı açıp adamı evine attı. Aşağı inip de onu yine karşısında, yerde külçe halinde bulunca neye uğradığını şaşırdı. Bereket versin, sarhoş, yayık yayık söylenerek dâvayı halletti:

— Ulan sersemlik etme, ikidir beni asansör boşluğuna atıyorsun!

NE KADAR?

İri yarı bir adam, eczahanenin kapısını itip içeri girdi:

— Eczacı nerede? diye sordu. Orada bulunan sıska, geçkin ve çirkin üç kadından biri:

— Ne yapacaksınız? dedi.

— Bir şey danışacağım... İlâç isteyeceğim...

— Eczacı biziz. Üç ortağız. İstediğinizi bize söyleyin...

— Nasıl olur canım?

— Basbayağı olur. Biz eczacıyız. Herşeyi dinlemeğe alışkınız!

Adam:

— Eh, öyleyse günâh benden gitsin! dedi. Kadınlara karşı biraz fazla düşkünlüğüm var. Nasıl anlatayım bilmem ki...

— Yâni çok kadınla mı düşüp kalkıyorsunuz?

— Hah... işte öyle gibi bir şey.. Yâni hiç bıkmıyorum. Bunun için bana ne verirsiniz?..

— Bir kere arkadaşlara danışayım...

Üç kadın başbaşa fis kos ettiler. Nihayet ilk konuşan, döndü. Cevap verdi:

— Yiyip içme ve ikamet masrafları hariç, ayda yüz lira veririz!.

SAYGISIZLIK

Haydarpaşadan trenin kalkacağına yakın, bir adamla iki çocuk kompartımana girdiler. Çocuklardan biri on, öbürü sekiz yaşlarındaydı. Kompartimanda ihtiyarca bir kadından başka kimse de yoktu.

Tren kalktıktan bir müddet sonra, adamcağız iyice canı sıkkın bir halde pencereden dışarısını seyrederken, çocuklardan küçüğü babasının kulağına bir şey söyledi. Adam olanca kuvvetiyle oğlanın suratına şaplağı yapıştırarak bağırdı:

— Pişkurusu seni!..

Yaşlı kadın fena halde sinirlenmişti. Çocuğun uluması, âsabını bozuyordu. Hıncını adamdan almak için:

— Utanmıyor musunuz? dedi, ne saygısız şeysiniz? Bir kere bu kadar küçük çocuğa böyle vurulur mu? Sonra bir kadının yanında o nasıl lâkırdı? Benim kim olduğumu biliyor musunuz? Başınıza iş açarım...

Adam hayretle kadına baktı:

— Benim başıma mı iş açacaksınız bayan? diye sordu: Karımı İzmite annesine yolladıydım, dün öldü, cenazesini kaldırmağa gidiyorum. Üç çocuğum var, en büyüğünü teyzesine bıraktım. On altı yaşında bir kızken bir serseriden gebe kaldı. Büyük oğlan trene binerken gidiş dönüş biletlerini düşürmüş. Küçük de kulağıma altını kirlettiğini söyledi. Tren kalktıktan sonra ekseprese binecek yerde banliyöye bindiğimi farkettim. Bütün bu işlerden sonra sizin başıma nasıl bir iş açabileceğinizi pek merak ediyorum...

BEŞİNCİ

Kocaeli meb'usu Doktor Ethem Vassaf, konsere davetliydi. Lâkin biraz gecikti. Yetiştiği zaman konser başlamıştı. Yanında oturan Antalya milletvekili Burhanettin Onat'a sordu:

— Hangi parçayı çalıyorlar?

— Beşinci senfoniyi...

Ethem Vassaf dövündü:

— Amma geç kalmışım yahu.. Ben daha birincisine yetiştim sanıyordum...

Hastalık!

AVANS

Küçük Salamon, nasıl olduysa oldu, bir gümüş lira yuttu. Babası hemen çocuğu doktora götürdü:

— Aman! dedi. Yozunu seveyim... Doğru söyle!

Doktor, çocuğu muayene etti:

— Merak etmeyin... Çocuğa bir şey olmaz... Bir iki gün hastahanede yatsın...

— Ya para?.

Doktor güldü:

— Merak etmeyin dedim ya... Onu da sağ salim çıkarır!

Salamonun babası rahat bir nefes aldı:

— Alah razi olsun doktor... şey... acaba bana yarum lira avans veremez misiniz?

NE HAKKI VAR?

Aysel, hizmetçisi Katina'nın yakında bir çocuk doğuracağını anlayınca deliye döndü. Hemen kızı çağırdı:

— Utanmıyor musun kız? diye kükredi.

— Ma hanumefendi...

— Ne yüzle suratıma bakıyorsun?

— Ma hanumefendi, ne var bukadar kızacak?

— Ne mi var? Sen gebe değil misin?

— Evet efendim. Siz de oylesiniz...

— Terbiyesiz. Benimki beyden...

— Evet efendim, benimki de!.

129

Gazetelerden

Mütehassısa göstermeli

Birinci sayfada, baştan başa bir resim. Halk toplanmış, Kırıkkalede konuşan Kasım Gülek'i dinliyor! Kasım Gülek, münevver adamdır, dinamik adamdır, sevimli adamdır, Parti Genel Sekreteridir de. Halk, onun konuşmasını dinlemek için toplanır. Konuşmasa da, sadece kürsüye çıkıp kendini gösterse yine toplanır. Bu resimden, parti taraftarları artıyor, diye bir netice çıkarmakta acele etmemeli!. 950 seçimlerinde denedik! Halk, toplandı. Dinliyor gibi de yaptı, üstelik alkışladı da, yine gidip öbür tarafa oy verdi.

Bizde halk, sahiden çarıklı diplomattır. Can ve gönülden mi dinliyor? Yoksa, nezaketen dinliyor gibi mi yapıyor? Pek belli olmaz. Doğrusu, ben bu resimden şüphelendim. Kasım Gülek konuşuyor, toplananların gözleri objektifte, Bir kısmı sigarasını çekiştiriyor, bir kısmı da karşı dağları seyrediyor.

Bu fotoğrafı bir defa, gazetenin gönül işleri mütehassısı profesöre göstermeli!

İkinci feci hikâye

Ulusta bir yazı. Birinci sayfada, iri harflerle iki sütun üstüne: Particiliğin feci bir hikâyesi. Bir Bucak müdürü: «Sen C. H. P. lisin» diye sıhhî imdat arabası getirmediği için bir çocuğun ölümüne sebep olmuş! Sahiden feci, çok feci! Particilik insanlıktan da mı üstün geliyor! Kim yaptıysa mutlaka cezasını çekmelidir. Fakat bu haberin üstünde şöyle küçük bir başlık daha var: (Eğer doğru ise!) İşte bu olmadı! Doğru değilse ne olacak? Ulus bir tarafın hesabına yapacağını yapmış! Bu haber doğru çıkmazsa aynı sütunda, ayni punto ile: Doğru değilmiş, bu işin C. H. P. ye aleyhtarlıkla bir ilgisi yokmuş! diyecek mi?.. Yo, ne gezer! Atılan oklar atılmış, saplanacağı yerlere saplanmış, istenen tesiri yapmıştır. Öyle ise, hakikatin ne olduğu daha meydana çıkmadan, bir partiden öbür partiye karşı bu derece düşmanlık duyguları uyandırmaya çalışmak doğru mu?..

İşte, bu da particiliğin ikinci feci hikâyesi!..

— Kuzum, kadınlar ticani...
— Ne o, dört kocaya mı va...

— Ne ağlıyorsun oğlum?..
— Nasıl ağlamıyayım?.. Bu sene üniversiteyi bitiriyorum!..

VAR İÇ...

Halk Partisinin bir nice kıymet var içinde!
Yoktur denemez bunca liyakat var içinde!

Tek zaafı şudur, partinin amma gözü dünde,
Hâlâ o geçen günlere hasret var içinde!

Mazi geri dönseydi bütün şa'şaasile,
Saymakla tükenmez ki ne devlet var içinde!

Mazi geri gelseydi bütün an'anesile,
Şef emrine hürmet var, itaat var içinde!

Mazi gidiyor dört nala, gün günden uzakta.
Dönmez geri, git git daha sür'at var içinde!

Bak, bak, ne diyor, Menderes'in nutkunu dinle;
Tek partili şef devrine töhmet var içinde!

Halk Partisi, Şef Partisi olmaz diyemem ki!
İnkâr edemem çünkü o Hazret var içinde!

Elbette Günaltay konuşur Remzi Oğuz'la;
Lâkin yeni bir partiye dâvet var içinde!

Başkanlığı teklif ediyorlarsa, o başka!
Ziyra o zaman millete hizmet var içinde!

130

...amaz mı?..
...vacaksın?!..

Gazetelerden

Biz ne duruyoruz?

Eskiden, ama çok eskiden, istibdat zamanında! (Ya, ben o günleri de gördüm, biliyorum!) gazetelerde bir (Gelenler, Gidenler) sütunu vardı. Mühimce zatlardan kimi geldi, kimi gittiyse o sütuna adı yazılırdı. Meraklılar, o sütuna bakar, gelip gidenleri öğrenirdi. Meşrutiyette bu usul gazetelerden kalktı. Seyahat serbestliği olduğu için hürriyet fikrine aykırı göründü galiba! Ne ise, kalktığı iyi olmuş. Kalkmasaydı bugün epey telâşa düşerdik. Gazetelere bakıyorum: Meclis Başkanı Refik Koraltan Mardin'e gitmiş, Genel Kurmay Başkanı Londra'dan gelmiş, Kasım Gülek Antalya'da, Fuat Köprülü bermutat bir Avrupa seyahatine çıkacak. Cumhurbaşkanı Nazilli'ye hareket etmiş. Bakanların her biri bir yerde. Milletvekilleri akın akın İstanbul yolunda. Başbakan da ben bunları yazdığım dakikada Atina'da!.

Biz ne duruyoruz öyleyse? Bari biz de Meclisi, Meclis Başkanı, Bakanları, Başbakanı bulunan bir yere gidelim.

Neye kızıyor?

Nurullah Ataç'ı arasıra troleybüs istasyonunda görüyorum. Nedense pek hiddetli! Kaşlarını çatmış, suratını asmış, yuvarlak gözlerle troleybüstekilere bir bakıyor, sonra öfke ile yolun öbür tarafına geçiyor. Kime kızıyor? Neye kızıyor? Belki de kızgınlığı «troleybüs» adınadır. Vaktile rahmetli Celâl Nuri otomobili beğenmemiş «Kendi gider» demişti, tutmadı. Ataç da troleybüse uygun bir ad bulsun, belki tutar.

Fakat o, emekliye ayrılıp Halk Partisine girdikten sonra herşeye kızmaya başladı. Yazılarında öfkesini saklamıyor. Geçen gün bir (Söyleş) ini okuyordum, şöyle diyor:

«— «Ait, dair» tilciklerine de bu son yıllarda pek kızar oldum. Yalnız Türkce olmadıkları için değil, gereksiz oldukları için! Türkçe «karşı» tilciğine de kızıyorum!».

Görüyorsunuz ya herşeye kızıyor? Biz onun bu «tilcik» lerine, «cücük» lerine kızmıyoruz da o neden kızıyor?.

Galiba, bunlarla bizi artık kızdıramadığı, sadece güldürdüğü için olacak!

ÇİNDE...

Endik, niye ifşa ediyor bunları bilmem?
Her halde onun bir kötü niyyet var içinde!

Bir söz mü kaçırmış coşarak kürsüde üstat?
Gittikçe Demokratlara hiddet var içinde!

Hiddet yaramaz bizlere, yaş haddini buldu!
Yaş haddi, mühim mes'ele!.. sıhhat var içinde!

Kasım Gülek elbette o dâvetlere gitmez,
Bir lâf dönüyor ortada... sünnet var içinde!

Bak kıydı Satır kendini Zonguldak'a attı,
Seçmenlere boş verdi, cesaret var içinde!

Dört zat oturup başbaşa bilmem ne konuşmuş?
Tenhaca gidip Çiftliğe... işret var içinde!

Falih yazıyor kubbe yapıp habbeyi amma,
Bir başka hüner, başka maharet var içinde!

Ey Fiske, otur, bir köşeden âlemi seyret;
Ders almaya lâyık nice ibret var içinde!

FİSKE

— Döğüşe mi gidiyorsun ağabey?
— Ne münasebet?..
— Stadyumda ineceğim dedin de!

İKİ KIZ KARDEŞ...

Biri akıllı, uslu, biri terelelli idi. Hangisinin daha çabuk koca bulduğunu söylemeğe lüzum yok: Erkekler kendileri pek akıllı oldukları için, terelellileri tercih ederler!

Bizim Şermin, yirmi ikisine bastığı halde evde otururken, ondan iki yaş küçük olan Nermin, bir milyonerzade ile evlenmişti.

Fakat, erkeklerin hepsi terelellilerle, hoppa - züppe kızlarla evlenecek olurlarsa, dünyanın hali ne olur? Zira, bir rivayete göre, dünyayı kadınlar idare edermiş.. Onun için, eksik olmasın, aklı başında erkekler de var, Şermin gibilerini arıyorlar.

Nerminin, kocasile evlenip bal ayı seyahatine Amerikaya gittiğinin senesine idi, Şermin'e de talip çıktı.

Duyanlar: «Kızın kısmeti açıldı», diyorlardı. «Meğerse kardeşinin evlenmesini bekliyormuş. Oğlan da, hani, fena değil. Orman Mühendisi imiş. İstikbâli parlak.»

Lâf aramızda, o zamanlar bu kadar çok orman yangını olmuyordu. Yoksa, bu gidişle ormanların istikbali alev alev yanacak kadar parlak ama, mühendislerinin hali ne olacak, Allah bilir... Neyse, bize orası lâzım değil.

İşin tuhaf, yahut acıklı tarafı ne, biliyor musunuz? Şermin bu parlak kısmeti tepti. Sebep te annesile babası. Babası —Allah kimselere vermesin— yatalaktı. Annesinin de bir ayağı çukurda. Evin tek direği zavallı Şermindi. Eşinin, dostunun yardımile, bir daireye girdi. Oradan aldığı maaşla maişetlerini şöyle böyle temin ediyordu.

Onun için, Temel'e (Temel dediğim Şerminin talibi); evet, Şermin Temel'e: «Maalesef, hayır, seninle evlenemem» dedi. «Ben gidersem annemle babama kim bakar?»

Temel de anlayışlı bir çocuktu.

— «Peki» dedi ve üstelemedi.

Allem edip, kallem edip kızı bir gün razı edeceğine emindi. Aradan altı ay geçince, teklifini tekrar etti. Şermin, aynı esbabı mucibeyi (yahut, yeni türkçesile gerekçeyi) ileri sürerek tekrar reddetti.

Oğlan, meğerse ne kadar azimkârmış! Yine caymadı.

— «Şermin!» diyor. «Şermin!» işitiyordu. Varsa Şermin, yoksa Şermin!.

Bir sene geçti. Şerminin babası sizlere ömür. Allah kalanlara ömür versin. (Amin!). Temel de, bu temenni ile, «Benimle evlenir misin, Şermin?» sualini bir kere daha tekrarladı.

Fakat Şerminin cevabı, bir kelime daha kısa olmakla beraber, aynı idi:

— «Anneme kim bakar?»

Temel: «Ben bakarım» diyemedi. Çünkü, Temel Şermini seviyordu, annesini değil!

Onun yapabileceği bir tek şey vardı: Beklemek!

Bekledi. Seneler de sel gibi geçiyordu. İki, üç... Derken beş sene oldu... Altı sene oldu... Şermin hâlâ mukaddes vazifesile meşgul, Temel de beklemekle!

İşi bilenler: «Ah minel aşk!» diyorlardı. «Şu aşk ta olmasa kimse kimseyi beklemez ya.»

Hakikaten öyle. Aşk olmasa tramvay durakları muhakkak yarı yarıya boşalırdı...

★

Gel zaman, git zaman, Şerminin annesi de öbür dünyaya aktarma etti. Kızcağız müteessir, tabiî. Fakat âşık Temel, derin bir nefes aldı:

— «Oh! Nihayet...»

... demiye kalmadı, Nermin —hani şu, Şerminin yirmi yaşında evlenen terelelli kardeşi vardı ya, işte o— annesinin ölüm haberini mi almış, nedir, çat kapı, gelmez mi? Hem de bir gitmiş, üç gelmişti. Hayır, bilemediniz, kocasile ve yavrusile değil, kocasız ve iki yumurcağile!

Meğerse, biz bunları anlatıncaya kadar, aradan geçen yedi sene içinde, milyoner zade, babasının milyonlarını bir hayli bitirmiş, babası da ona verdiği tahsisatı —resmî ilânlar gibi— birdenbire kesip «Ne halin varsa gör!» demiş.

Milyoner zade, ortalarda sivri külâh gibi kalakalmış. Nermin de

Kadın — Sana ihanet etsem bile bana ihanet etmiyeceğine yemin et bakayım! — Il Travaso —

çocuğun elâ gözlerine âşık değil ya, para aşıklısı o!

— «Ben seninle edemem artık» demiş, çocuklarını almış, çekip gelmiş...

Çocuklardan biri kız: Yaramaz mı yaramaz! Annesi gibi. Biri de oğlan: Haylaz mı haylaz. Babası gibi. Nermin de hiç değişmemiş: Terelelli. Eskisi gibi!. Şimdi artık siz tasavvur edin Şerminin başına gelenleri.

Temel'in o aldığı rahat nefes: bir yumru olup boğazına tıkanmıştı, çünkü Şermin yine: «Olmaz» diyordu. «Ben evlenirsem, kardeşimle çocuklara kim bakar?.»

Temel'in artık burasına gelmişti:

— «Şimdi de bu mu çıktı?» dedi,. «Evvelâ baban, sonra annen, şimdi de kız kardeşinle çocukları!»

— «Ne yapayım, Temel'ciğim! Biraz daha bekliyelim...»

— «Daha ne kadar bekliyeceğiz? Neredeyse on sene olacak... Sen bekle, benim daha fazla beklemeğe niyetim yok...»

Gidiş o gidiş! Şimdi zavallı Şermin, dünya evine girmeden, iki çocuk sahibi olmuş, dört duvar arasına kapanmıştı. Nermin mi? O kendi havasında: Gündüz sinemalarda, gece gazinolarda gezip tozuyordu.

Bizim Temel de, on seneye yakın bekledikten sonra ipi koparmıştı ya, şimdi o da geziyordu.

Derken, efendime söyliyeyim, bu gezginler bir arada gezmeye başlamazlar mı?

Ahalinin gözü keskin, kulağı delik, ağzı da bütçe gibi açık:

— «Şermin hapı yuttu» diyorlardı. Enayiliğine doymasın. Temel gibi pırlantayı kaçırdı ve iki çocuk anası kız kardeşine kaptırdı. Kadın kurnaz, ablasının elinden onu alır ve seninki evde beklerken o ikinci defa evlenir!»

Şermin, bu dedikoduları, tabiî, duyuyordu. Fakat ne yapsın biçare? Bir kere başına gelmiş, çekecek. Allah çok kişiye zerre kadar vermemiş ama, ona bol bol sabır vermiş.

Fakat, milyoner zadenin paraları gibi, bizim Şerminin de sabbitti nihayet!.

Bir gün Nermin ona, nısbet gibi: «Bu akşam Temel gelecek!» demez mi?.

— «Temel mi?»

— «Evet, senin eski nişanlın!»

— «Ne arıyormuş burada!»

—« Yok, yok, telâşlanma! Sana değil, bana geliyor. Çocukcağızı öyle kırmışsın ki, bir daha seni arar mı? Bir arkadaşımın evinde tanıştık, ahbap olduk. yemeğe çağırdım.»

Şermin: «İyi ettin»» dedi. O kadar.

Fakat Temel gelip te salonda Nerminle sohbete daldığı esnada,

Koca — Söz veriyorum karıcığım: Vallahı, bill âhi seni bir daha âşıklarınla yakalamıyacağım!
— Il Travaso —

Şermin yandaki odaya girdi. Bir bavulu alıp pattadak yere attı ve dolabın gözlerini çekip, yükte hafif, pahada ağır ne varsa, hepsini doldurmaya başladı.

Kararı karardı: Başını alıp gidecekti. Bu evdeki gibi hizmetçilik ettikten sonra, nerede olsa karnını doyururdu.

İçerdekiler gürültüyü işitmişlerdi. Fakat hiç tınmıyorlardı. Şermin kapıdan seslendi:

— «Ben gidiyorum, Nermin. Hoşça kal...»

★

«Gidiş o gidiş» desek, hikâye tatlıya bağlanmamış olur. Sizin de, benim de canım sıkılır. Hadi o neyse, fakat Temel'in de canı sıkılır. Çünkü, siz bilmiyorsunuz ama, ben biliyorum: Temel, hâlâ Şermini seviyor. «Hâlâ mı?» diyeceksiniz? Evet, hâlâ! Çünkü aşk bu!

Temel, Şermini kapıda yakaladı ve bin dereden, hattâ tâ Terkos gölünden su getirerek meseleyi anlattı:

— «İşte, benim de istediğim buydu. Şu kardeşini, çocuklarını bırakmaya razı oldun ya! Gel artık evlenelim!»

Şermin bu sefer —oh! Çok şükür!— «Olmaz» demedi ve göz yaşları arasında bahtiyar hıçkırıklarla sordu: «Demek bunu mahsus yaptın, ha?...»

— «Evet... Seni kıskandırmak ve nihayet kardeşinden ayrılmaya razı etmek için yaptım. Çünkü sana kalsaydı, Nerminin çocukları büyüyünceye kadar evlenemiyecektin. O zaman da...»

— «O zaman da bizim çocuğumuz olmazdı artık değil mi?»

Temel, temelli bir sarılışla sevgilisini bağrına basarken: «Ha şunu bileydin!» diyordu. **G.V.Z.**

Kadın — Yazık, sende iş yok!.. Bir mercan arsasına bile adın karışmadı!

K A D E R

Hikâyeyi bir arkadaşımdan dinledim. Anlattığı gibi ben de size anlatayım:

Leylâ ile bir ahbabın evinde tanışmıştım. O zamanlar İstanbula yeni gelmiştim ve ev arıyordum.

Leylâ: «Bizim apartımanda bir daire boş...» dedi.

Hemen gidip gördüm, sahibini buldum ve hava parasını, iki senelik peşin kirayı verip yerleştim.

Evin bir iyiliği, Leylâ gibi bir komşum olmasaydı. O üçüncü katta, ben dördünü katta idim. Leylâ, çocuk denecek yaşta evlenmiş ve pek genç yaşında boşanıp dul kalmıştı. Ben de bekârdım. Söylemeye lüzum yok, aramızda çok samimî bir arkadaşlık başladı. Bazen o bana çıkıyor, bazen ben ona iniyordum.

Bilirsin, bir hikâye vardır:

Kadın: «Senin karın yok, benim kocam yok. Gel aradaki şu parmaklığı kaldır da birleşelim, Mehmet efendi.» dermiş... ve Mehmet efendi anlamazmış.

Belki bizim Leylâ da aradaki merdiveni kaldırmamızı teklif edecekti ama, bereket versin araya başka bir mâni girdi de bu tehlikeden kurtuldum.

Leylâ, nereden bulmuşsa bulmuş, bir İngiliz yakalamıştı.

— «Herif çok zengin,» diyordu. «Çek defterini cebine koymuş, çekmiş buraya gelmiş. Şehre hayran... Ve biraz da bana hayran. Buraya yerleşmek ve benimle evlenmek niyetinde.»

— «Tebrik ederim» dedim, «hadi hayırlısı!»

— «Teşekkür ederim. Görsen pek hoşlanacaksın. Perşenbeye gelecek, sen de gel de tanıştırayım.»

Gittim. Tanıştık. Ben az çok İngilizce bilirim. Leylâ henüz pek azıcık. Onun için, daha ziyade adamla ben konuştuk.

Söz arasında, ikide bir, beni çok «sempatik» bulduğunu söylüyordu.

Coni, ava meraklı idi, seyahate meraklıydı, pul koleksiyonuna meraklıydı, polis romanına, klâsik musikiye, Şark işi elişlerine, işlemelere meraklıydı... Ve, tabiî, çaya meraklıydı. Bu kadar merak arasında kadına pek meraklı olmaması tabiî görülürdü. Onun için, Leylâ ile niçin alâkadar olduğunu pek anlıyamıyordum. Zaten onunla alâkadar olduğunu da pek görmüyordum. Beraber bulunduğumuz zamanlar hep benimle konuşuyor, av maceralarını, seyahat hikâyelerini anlatıyor, koleksiyonlarından bahsediyordu.

Yine Leylâdan haber aldım: Kâğıtları askıya çıkmıştı, on beş güne kadar evleniyorlardı.

Bu sefer resmen adamı da tebrik ettim.

Gayet sakin bir tavırla teşekkür etti ve: «İnşallah, kısmetse!» dedi. «Ben kadere ve talihin cilvelerine inanırım...»

Ondan sonra talihin cilvelerine dair bildiklerini anlatmaya başladı. O gün öyle geçti.

Ertesi gün, birdenbire aklına mı esmiş, bir işi mi çıkmış, pek iyi bilmiyorum, kalkmış, tayyareye atladığı gibi Yunanistana gitmiş.

Haberi yine Leylâdan aldım. Bana, elinde bir mektupla gelmişti.

— «Şunu oku da bana tercüme ediver» dedi. «Ben işin edebiyatından pek çakmam.»

Coni, mektubunda Leylâya karşı olan aşkından, tutkunluğundan, hayranlığından bahsediyor, sonra bulunduğu yerin tasvirlerine geçiyordu.

Mektuplar birbirini takip etti. Her seferinde okuyup tercüme etmek ve Leylânın ağzından bunlara münasip bir cevap yazmak ta bana düşüyordu. Bu suretle Leyla ile Coni arasında biraz nâhoş bir vazife görmeğe başladım.

Bir Pazar günüydü. Odamda pijama ile oturmuş, kitap okuyordum. Aşağıdan Leylâ telefon etti:

— «Aman, Fikret, ne olur, gözünü seveyim, çabuk gel!» diyordu. «Coni'den telgraf aldım. Ne dediğini bir türlü çıkaramadım. Şunu bana okuyuver...»

Doğrusu, ben de merak etmiştim. «Adamın başına bir şey geldi de Leylâ yine benim başıma mı kaldı...» diye düşünüyordum. Hemen aşağıya koştum.

Leylâ kapıyı açık bırakmış, sonra gidip yine divana uzanmıştı. Penbe sabahlığının içinde pekte güzel bir hali vardı: Adeta, kızıl güller içinde alev alev yanan bir kor'u andırıyordu.

Fakat ben, aramızdaki eski münasebetin sadece arkadaşlık tarafını muhafaza etmeğe çalışarak, yanı başındaki koltuğa oturdum ve gülümseyerek uzattığı telgrafı alıp okudum.

Coni, sevgilisini pek göreceği geldiğini söylüyor, hemen hareket etmek üzere olduğunu bildiriyor ve bir alay öpücük gönderiyordu.

Leylâ, zahmetime mukabele olmak üzere, bana ikramda bulunmak ve beni ağırlamak istiyordu. Coni'nin hediye ettiği viskilerden bir şişe açtı, bir paket te İngiliz sigarası çıkardı. O uzandı, ben koltuğa gömüldüm, karşılıklı kadeh tokuşturup sigara tellendirmeğe başladık.

Leylâ, İngilizin bir çok şeylerini olduğu gibi, bir âdetini de kapmıştı: Saat beş oldu mu çayla kahvaltı ediyordu. O gün, beşi bir iki dakika geçirmiş olmanın verdiği telâşla hemen kalktı, güzel bir çay tepsisi donattı. Tepsiyi ufak bir masanın üzerine koyup bacaklarımızın arasına aldık. Artık bizim halimizi ne sen sor, ne ben söyliyeyim. Çay, viskiye karıştı, sigarların dumanı esasen dumanlı olan beynimizi büsbütün dumanlandı ve biz tam mânasile olduk.

Kurt, dumanlı havayı severmiş. İçimizde sinmiş yatan kurt, bizi yemeğe başladı ve eski günleri tekrar yaşatmak sevdasına kapıldık.

Aradan ne kadar vakit geçtiğini bilmiyorum. Çetele tutmadım ki orada kaç saat geçirdiğimi bileyim. Fakat hava kararmış, adam akıllı gece olmuştu.

Kendime geldiğim zaman, kulağımda çınlayan sesin, kapı zili olduğunu ancak bir kaç saniye afalladıktan sonra anladım. Tekrar divandan fırladım.

Leylâ, benden önce fırlamış kapıya gitmişti.

— «Kim o?» diye sordu.

— «Ben, Coni, sevgilim...»

Artık sen düşün bendeki yüreğin nasıl üç buçuk attığını!

Giyimli, kuşamlı olsam, yine bir şey değildi. Fakat, pijama ile, gece vakti, Leylânın evinde ne arıyordum?

Coni, kapının önünde Leylâ ile kucaklaşırken, ben de içeride âkibetimi beklemekle meşguldüm. İngiliz beni görünce, hemen kollarını laşka edip, Leylâyı bıraktı, bana doğru atıldı:

— «Hello!» dedi. «Hav ar yu?»

Ben de bir «Hello!» çaktım ve «Hav ar yu» yu bastırdım. Orada bulunmamın sebini açıklamak için de hemen ilâve ettim:

— «Leylâ telgrafınızı anlıyamamış da onu tercüme ediyordum.»

Centilmen, bu iyiliğimden dolayı bana nasıl teşekkür edeceğini bilmiyordu.

— «Bir şey değil...» dedim ve yukarı çıkmaya hazırlandım. Lâkin adam bırakmıyordu:

— «Olmaz! Dünyada olmaz! Gelin, birer viski içelim...»

Koluma girdi, odaya sürükledi.

— «Oturun, oturun» diyordu. «Ben yorgunum. Siz gidecek olursanız, yatar uyurum. Leylânın canı sıkılır. İyisi mi, oturun da şuradan, buradan konuşuruz»

Şuradan, buradan konuşurken içimden adamın soğukkanlılığına şaşıyordum. Demek telgrafı verdikten sonra, hemen tayyareye atlamış, üç saatte Atinadan İstanbula, bir saatte de Yeşilköyden Taksime gelmişti. Fakat yakında karısı olacak kadının yanında pijamalı bir adam görünce biraz olsun, pirelenmesi lâzım gelmez miydi?

O, neler anlatıyordu, pek farkında değildim. Bir gözüm onda ise, bir gözüm de Leylâda idi. Leylâ, adamın soğukkanlılığına alışmış olduğu için, gayet sakin ve tabiî bir halle oturuyordu.

Bir aralık, gözümün önünde bir atom bombası patlar gibi oldu: O anda yüreğime inecek ve oracığa yığılıp kalacaktım.

Coni, uzandığı divanda, şöyle biraz yana döndüğü sırada, bir şey bulmuş ve eline almış bakıyordu.

Ben, karşısında soğuk terler dökerken o, sükûnetle, elindeki şeyi evirdi, çevirdi, sonra uzanıp yanındaki komodinin gözüne koydu, av hikâyesine devam etti.

Coni'nin divanda bulduğu şey neydi biliyor musun? Benim pijamamın bir düğmesi!.

Düşün, birader! Bundan daha iyi bir suç delili olur mu?

Fakat adamın soğukkanlılığı, Leylâya geçtiği gibi. bana da geçmiş olacak ki, hiç kılımı kıpırdatmadım ve biraz daha av hikâyesi dinleyip bir iki kadeh daha viski yuvarladıktan sonra, müsaade istedim, hayırlı geceler temenni ettim, yukarı çıktım.

Yarım saat geçti, geçmedi. Kapı çalındı.

Açtım: Karşımda İngiliz... Elinde benim pijamanın düğmesi. Evvelâ bana bakmadan pijamama baktı, tekrar düğmeye göz attı, nihayet bana döndü ve gülümsedi:

— «Talihin cilvesinden ne kadar korktuğumu size söylerdim, değil mi?»

Sesim titreye titreye:

— Biz nikâh şahitleriyiz doktor, kızın sağlık muayenesinde de hazır bulunmamız lâzım mı acaba?..

— Il Travaso —

— «Evet» dedim.

Coni: «İşte, talihin cilvesi bu kadar olur!» dedi ve içeri girip bir koltuğa oturarak anlattı:

— «Babam, İngilterenin en büyük düğme fabrikasının sahibi idi. Çocukluğum düğmeler içinde geçmişti. Büyüdüm, babam öldü, fabrikanın başına ben geçtim. Yine düğme, düğme, düğme... İşim, gücüm düğme... Bütün İngilterede iç çamaşırından pantalona, erkek paltosundan kadın mantosuna kadar hangi elbiseye el atsanız, bizim fabrikanın düğmesine rastlarsınız.

«Fabrikanın çıkardığı düğme kadar elime para geçti. Düğmeler ve paralar içinde boğuldum. Biraz nefes almak üzere kalktım, buraya geldim... Güzel bir kadın buldum, evlenmeye karar verdim.

«Fakat, talihin cilvesine bakın ki, evlenmek üzere olduğum kadının divanında, yol yorgunluğunu dinlendirmek üzere şöyle bir uzandım... Elime ne geçse beğenirsiniz? Yine bir düğme!»

Adam bunu öyle derdli bir halle anlatıyordu ki, ne söyliyeceğimi şaşırdım. Bir yandan da, «Acaba bu soğukkanlı nutuktan sonra, birdenbire üzerime atılıp beni pataklayacak mı?» diye düşünmekten kendimi alamıyordum.

İngiliz, ağlamaklı bir halle, biraz durdu. Sonra, yalvarır gibi yüzüme baktı:

— «Sizden bir ricam var,» dedi. «Lûtfen şu düğmeyi alın, pijamanıza sıkı sıkı dikin ve bir daha bizim divanda düşürmeyin!»

GÜ - VE

Yalancı Dolma!

Üçüncü Ahmet, kendisi gibi zevk ve sefa düşkünü damadı Sadrâzam İbrahim Paşaya her cuma günü akşamı yemeğe gidermiş. Lâle devrinin eğlence ve sefahet günleri... Helva sohbetleri, çırağan sefaları yapıldığı demler... Şair Nedim'in bülbül gibi şakıdığı devir... Her neyse!...

İbrahim Paşa ile başbaşa oturup yerler, içerler ve daha kim bilir neler yaparlarmış... İşte, böyle bir günde, Üçüncü Ahmet, Paşanın yaptırdığı çeşit çeşit yemeklerden tadarken yalancı dolmayı pek beyenir:

— Aman, pek hoşuma gitti, bunu kim yaptı?

Diye sorar.

— Sûzidil cariyeniz, Sultanım?

— Hani şu, Sudanlı zenci kız mı? Vay kâfir, tıpkı maymuna benziyor ama, eli pek hünerliymiş!

Üçüncü Ahmedin hemen bir muziplik hatırına gelir.

— Paşa, cuma akşamı yine bu dolmadan isterim. Sûzidile tenbih et, yine bunun gibi yapsın!

— Ferman Sultanımın!

İbrahim Paşa, velinimetinin böyle küçük bir hizmetle teveccühünü kazandığından bahtiyar, Üçüncü Ahmet de Paşaya yapacağı muziplikten memnun ayrılırlar. Saraya gider gitmez, Hünkâr, nedimlerinden birini bir kese altınla gizlice Sûzidile yollar ve sıkı sıkı şunu tenbih eder:

— Paşa, kendisini, diğer sevdiği cariyeler gibi gözdesi etmeden dolmayı yapmasın, yaparsa derisini yüzdürürüm!

Günler geçer. Perşembe olur, kâhya, Sûzidile bir miktar bahşiş verip, cuma akşamı için ayni dolmadan yapmasını söyler. Sûzidil direnir:

— Ban dolmasını yapmam! Paşası banı da mamnun etmadan yapmam!

— Sus hınzır! O nasıl söz!

Tehdit, dayak, işkence: Yapmam da yapmam! Al sana istediğin kadar bahşiş! Yapmam! Ne istiyorsun? Neye memnun değilsin?

— Paşasına soylerim, kimseye söylamam!

Nihayet mesele Paşaya akseder, Paşa Sûzidili çağırır:

— Bre kâfir niye yapmıyorsun?

— Bani de gözdesi yap! Hanimisi olmadan yapmam!

— Defol mendebur!

Yine ayni tehdit, dayak, işkence... Hepsi nafile! Çaresiz Paşa razı olur:

— Şu melunu yıkayıp iyice temizleyin! Bâri kokusunu duymıyayım!

Dediği gibi olur ve dolma yapılır. Cuma akşamı, Üçüncü Ahmet, bıyık altından gülümsiyerek:

— Oh, oh! Bu seferki daha nefis olmuş. Belli ki Sûzidili memnun etmişsin! Ben, iki gün sonra tekrar geleceğim. Bu dolmadan yine isterim!

Deyince, İbrahim Paşa ayağa kalkıp efendisini etekler:

— Sultanım, der. Sûzidil cariyenizi, ben kulunuz, elbette efendimiz kadar memnun edemem! Saraya takdim edeyim, dilediğiniz gibi memnun edip, istediğinz kadar dolma yaptırın. Boynum kıldan ince levletlûm amma, artık ben bu dolmayı yutmam.

Rivayete göre: (Ben bu dolmayı yutmam!) sözü bundan kalma imiş!

HİKÂYECİ

Memur — Tamaaaam!.. **— Pipper —**

— Evet, haklısınız, evim yağmurlu havalarda biraz rutubetlidir!.. **— Il Travaso —**

Vay Canına!..

Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu istifa etti. Bu istifaya dair ne biliyorsunuz? Adnan Menderesle araları açıkmış! Doğru mu, değil mi, orası da belli değil ya... Haydi, bunu da malûmatımız arasına kaydedelim? Sonra? Sonra ertesi gün Adnan Menderes, Ethem Menderes, Hayri Üstündağ ve Cemal Tunca ile Orman Çiftliğine gidip konuşmuşlar! Ne konuşmuşlar? Ne bileyim ben! Galiba, bu istifa işi de aralarında görüşülmüş! İşte bu kadar!

Şimdi C.H.P. li bir İstanbul gazetesinin baş yazısına bakın, ne haberler toplamış:

Dün, Adnan Menderes, yanında Ethem Menderes, 2 numaralı arabasile Çiftliğe doğru gitti... Bahçelievlerin biraz ötesinde arabadan indi... Marmara Köşküne gelince, ikinci bir arabadan Hayri Üstündağ çıktı... Hepsi beraber köşke girdiler... Başbaşa konuşmağa başladılar. Ara sıra: (Muhteris!) gibi sözler duyuluyordu. (Muhteris) sözünden daha ağır kelimeler söylendi...

Vay canına! Bu kadarına gazetecilik hüneri denmez **artık!** Galiba, hükûmet, **Demokratların** elinde ama, gizli **polis teşkilâtı** da **hâlâ C.H.P. nin!.**

136

Dünya Karikatürleri

Mısır Kralı Faruk

Sudan Kralı Faruk
— İl Travaso —

— Nedir o tüfek kocacığım?. Ava mı gidiyorsun?
— Smiles —

Modern ressam — Küpeleri pek benzemedi galiba! — Bob's Dijert —

Doktor — Allah Allah, birdenbire kalbiniz hızlı çarpmaya başladı!
— Fun —

Kız — İşte odanız... Nasıl manzarası?!.
— Fun —

— Yazıklar olsun, seni daha zevkli sanırdım... Bula bula benim şaşkaloz kocamı mı buldun?
— Smiles —

— Hani zengin bir adamla tanıştındı, ne oldu?

— Anneme takdim etmiştim... Babam oldu!.
— Smiles —

Kadın — Haydi gel, sen de beni sarhoş et şimdi!.
— Pepper —

137

BİR YILBAŞI GECESİ

AKBABA'NIN ROMANI: 7

Yazan: Fuat SAYGUN

İlk sessizliği yırtmak istiyen amca bey:

— Efendim, dedi, dün gece siz teşrif buyurmadınız. Bizim refika da birdenbire rahatsızlandı. Şimdi yatıyor. İnemedi. Af buyurun.

Doktor Ferhan, «Estağfurullah» yerine, başını şöyle bir kımıldattı: «Geçmiş olsun, nesi var?» diye sormadı. Fakat amca bey, onu sormuş farzederek cevap verdi:

— Efendim, garip bir sancı... Şuralarında... Kara-ciğer mi, safra kesesi iltihabı mı, daha iyice teşhis konmadı.

Doktor Ferhan söylenenleri duymuyormuş gibi hareketsizdi.

Sevin, belki de bana bu adam hakkındaki düşüncesini sezdirmek için derin bir iç çekti.

Ben de hafifçe gülüp önüme baktım. Adamcağız Sevinin amcasile konuşuyordu. Halinde bir hoşnutsuzluk, sesinde bir donukluk vardı. Kızı mı beğenmedi? Benim bu evde bulunuşum midesini mi bulundırdı?

Sıkılmaya başladım. O sırada Sevin, masanın üstünde duran sigara kutumu önüne çekti. Paketin arkasına bir şey yazmak istediğini anladım. Ötekilere çaktırmadan, kalemi çıkardım, masanın altından ona uzattım.

Doktor Ferhan, kızın amcasına İngiltereden dönerken uçağın atlattığı bir tehlikeyi anlatıyordu. Dikkat etmediler. Kız, paketin arkasına bir şeyler yazdı.

Doktor Ferhan, yemeğini yiyordu. Ben paketimi de, kalemimi de alıp cebime koydum. Artık buradan ayrılmam lâzımgeldiğini anlıyordum. Fakat misafir, hikâyesini bitirmediği için, sözünü yarıda kesmek istemedim. Nihayet, yemek te hikâye ile beraber bitti. Hep birlikte birer kahve içtik.

Ben ayağa kalktım ve müsaade istedim. Sevinle amcası da kalktılar.

Doktor Ferhan da doğrularak:

— Benim de İzmirde yarım saatlik bir işim var, dedi. Gidip geleyim.

Ve kalktı. Benimle beraber çıkmak istediğini hissettim. Neden acaba? Benimle bir şeyler konuşmak niyetinde mi?

Evden beraber çıktık. Bir kaç adım yürüdükten sonra, doktor Ferhan, arkasına baktı ve bana sokularak dedi ki:

— Vaktiniz varsa, şurada bir kahvede, sizinle biraz oturalım. Zatıâlinizle bir şey konuşmak istiyorum.

Ben, tereddüt içinde, mırıldandım:

— Hay hay...

İleride bir kahveye doğru ağır ağır yürüyorduk. Doktor Ferhan soğuk ve ciddî bir tonla ilâve etti:

— Bu teklifim size biraz mânasız görünür ama... Şimdi arzedeceğim.

— Estağfurullah, dedim. Görüşürüz, memnun olurum.

Adımlarımızı biraz daha sıklaştırdık. Yeni yılın ilk günü İzmirde âdeta bir bahar havası vardı. Sevinle bir otomobil gezintisi yapmağa hazırlanırken, bu kasvetli zatın çıkagelişi keyfimi kaçırmıştı.

Şimdi bir kahve köşesinde onunla oturup deminki tayyare hikâyesinde uykumu getiren monoton sesini dinlemek hoş bir şey olmıyacaktı. Fakat ne söyliyeceğini merak ediyordum. Her halde Sevinden ve bu aileden bahsedecektir. Belki benden bazı izahat isteyecekti. Fakat bu kadar ciddî bir adamın rastladığı ilk yabancıya derdini dökebileceğini sanmıyordum. Peki, ne istiyor öyleyse?

Kahveye girdik.

Hemen pike uçuşile mevzuun üstüne indi:

— Beyefendi, dedi. Ben pratik ve maddî bir adamım. Gözümden hiç bir şey kaçmaz. Sevinle sizin aranızdaki işaretleri gördüm. Sigara paketinizin arkasına ne yazdığını sizden Sormağa hakkım tok. Belki siz de onu bilmiyorsunuz. Çünkü paketin arkasına henüz bakmadınız. Fakat... itiraf ediniz ki... bu kızla alâkalısınız. Olabilir Belki rakibiz. Belki çok eski ve samimî bir aile dostusunuz. Her ne ise. Benim sizden istediğim şey açık konuşmanızdır.

Sustu.

Fena Çakmış. Öfkeli. Deminki halinin sebebi anlaşılıyor. Beceriksizliğime kızıyorum. Neden sezdirdim? Herkesi kendimden daha budala zannetmeğe ne hakkım var? İşte cezası. Gel de herife lâf anlat bakalım.

— Beyefendi! dedim, iyi tahmin ettiniz. Ben aile dostuyum. Sevin ile biz, beraber büyüdük. Çocukken beraber çenber çevirdik. Sigara paketimin arkasına, İstanbulda bir terzinin telefon numarasını yazdı. Oradan elbisesini alıp göndereceğim.

Bu yalanı, gayet rahat söyledim ve ben bile beğendim.

Doktorun yüzünde çizgiler gevşedi. Memnun olmuştu. Başını salladı:

— Bakınız, dedi. Ben Sevini de, amcasını da bugün ilk defa görüyorum. Fakat bu kızı almağa daha evvel karar verdim. Bence, Beyefendi, bu dünyada her şey gibi evlenmek te bir hesap meselesidir. Pratik ve maddî bir adam olduğunu demincek arzettim. Aşk maşk falan bilmem... Kızın güzel veya çirkin olması da müsavidir bence. Yalnız şerefimle oynamasına tahammül edemem. Ablam iyi tanıyor bu aileyi. Zengin oldukları malûm... Sevin biraz oynakça imiş ama —ablam çok esaslı tahkikat yaptı— namuslu kızmış. Değil mi?

Hemen tasdik ettim:

— Şüphe mi var, efendim, şüphe mi var? İzmirde parmakla gösterirler. Siz onun haline bakmayın, çok ciddî kızdır. O kadar ciddîdir ki, arkadasları arasında flört ederek evlenenlere bile kızar.

— Bravo!.

— Bravo ya... Allah için... İzmirde ona «fazilet ilâhesi» derler.

Doktor Ferhan, gözleri parlayarak tekrarladı:

— Fazilet ilâhesi!

— Tabiî... Eşsizdir. Melek olmak için bir kanatları eksiktir.

Doktor kaşlarını çattı:

— Ben o kadar da melek olmasını istemem. Biraz pratik olmalı

— Pratik mi dediniz? Bitirmiştir. Ne kadar pişkin ve becerikli olduğunu yakında anlarsınız.

— Hah! Halinden anlaşılıyor o. Bana da bu lâzım. Çünkü efendim, bakınız, sizden saklamak istemem.

— Buyurunuz.

— Benim asıl maksadım, İzmirde büyük bir hastahane açmak. Bir buçuk milyon lira sermayeli, modern, İstanbulda ve Balkanlarda eşi bulunmayan bir hastahane.

— Bravo, çok güzel.

— Daha evvel, ablam bu aile ile görüştü. Belki sizin de malûmatınız vardır.

— Biraz.

— Kızın amcası İzmirin çok muteber eşrafından biridir.

— Öyledir.

— Kendisi de sermaye koyacak, başka tüccarlardan da para bulacak.

— Mükemmel.

— Zaten o da böyle bir iş yapmak istiyormuş.

— Hep düşündüğü budur.

— Hayır, o büyük bir hususî lise açmak istiyormuş.

Tasdik ettim:

— Evet, lise.

— Fakat hastahaneyi tercih etmiş.

— Tabiî, tabiî...

— Fakat ablam, Sevinin ne düşündüğünü iyice öğrenememiş... Çünkü bu kız alaycı imiş biraz.

— Öyledir ama, hastahaneye o dünden razı.

— Emin misiniz?

— Aman efendim, tabiî... Sevin İstanbulda Tıp Fakültesinde okumak, doktor çıkmak istedi de amcası razı olmadı. Hekimliğe ve hekimlere bayılır.

— Sahi mi söylüyorsunuz?

— Elbette.

— Ablam bana bundan bahsetmedi.

— Herkese açılmaz Sevin. İzmirde onu istemiyen zengin kalmadı. Hepsini reddetti. Doktorla evlenmek istiyor.

— Buna çok memnun oldum

Doktor Ferhan. bana gümüş tabakasını uzattı. Sigaramı yaktı.

— Sizinle tanıştığıma çok bahtiyarım, dedi. İzmirde mi ikamet buyuruluyor?

— Hayır, İstanbuldayım, fakat buraya sık sık gelirim.

— Çok memnun oldum.

— Bendeniz de menun oldum.

— Teşekkür ederim. Alacağım kızın hastahane idaresinde mühim bir eleman olmasını istiyorum.

— Sevin, biçilmiş kaftandır.

Bu şekilde biraz daha konuştuktan sonra kahveden çıktık Ayrıldık. Ben yalnız kalınca hemen cebimden sigara paketini çıkardım ve Sevin'in yazısını okudum:

«Saat 6 da Ankarapalasın kahvesinin önünden geçeceğim.»

Saate baktım. Dörde çeyrek var. Şimdi halama gitsem, lâkırdı fırtınasına tutulurum. Hava güzel. Vapura bindim, Karşıyakaya gittim, sonra geriye döndüm.

Saat beş buçukta, kahvenin camı önünde bir masaya oturdum.

Saat altıyı on geçe, Sevin geçti. Ben hazırdım. Fırladım, yirmi otuz adım ötede yanına vardım.

— Aman, dedi. Sizinle iki kelime konuşup ayrılacağım. Buraları dedikodu yatağıdır.

— Peki.

(Devamı var)

ANADOLU

Anonim Türk Sigorta Şirketi

SERMAYESİ : 1.500.000, — Türk Lirası

YANGIN

KARA ve DENIZ NAKLİYATI

KAZA

HAYAT

sigortalarını en müsait şartlarla yapmak için sayın müşterilerinin emrine âmadedir.

Yurdun her tarafındaki İş ve Ziraat Bankaları Türkiyenin bu en eski ve en büyük Sigorta Şirketinin acenteleridir.

Telefonlar:		
	Santral	44653/2/1 ve 44659
	Müdür	44039
	Fen Müşaviri ve İkinci Müdür	43954
	Ankara Şubesi	10109
	Galata Bürosu	43949
	İzmir Bürosu	5915

Telgraf adresi :

İmtiyaz — İstanbul

MÜKEMMEL BİR DİŞ MACUNUNUN 5 ŞARTI

1 - En saf iptidai maddelerden yapılması,
2 - Ağızda güzel bir tat ve koku bırakması,
3 - Dişlerin minesini temizleyip inci gibi parlatması.
4 - Diş etlerini tahriş etmemesi.
5 - Ağızdaki zararlı mikropları yok etmesi.

Bütün bu şartları *Miçam*'lı

RADYOLİN

de bulabilirsiniz.

No:17

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Tasarruf Hesapları arasında **3 Haziran**

İkinci ikramiye çekilişi:

İstanbul'da Tarabya'da **2 EV**

ve çeşitli para ikramiyeleri.

EV'lerin Veraset ve İntikal Vergisini

Bankamız öder

Son Model Bir Mercury Otomobiline

sahib olmak ümidi, emrinizi bekliyen

Beyoğlu Ajansımızda

Açtıracağınız 150 liralık bir hesabla

hakikat olabilir.

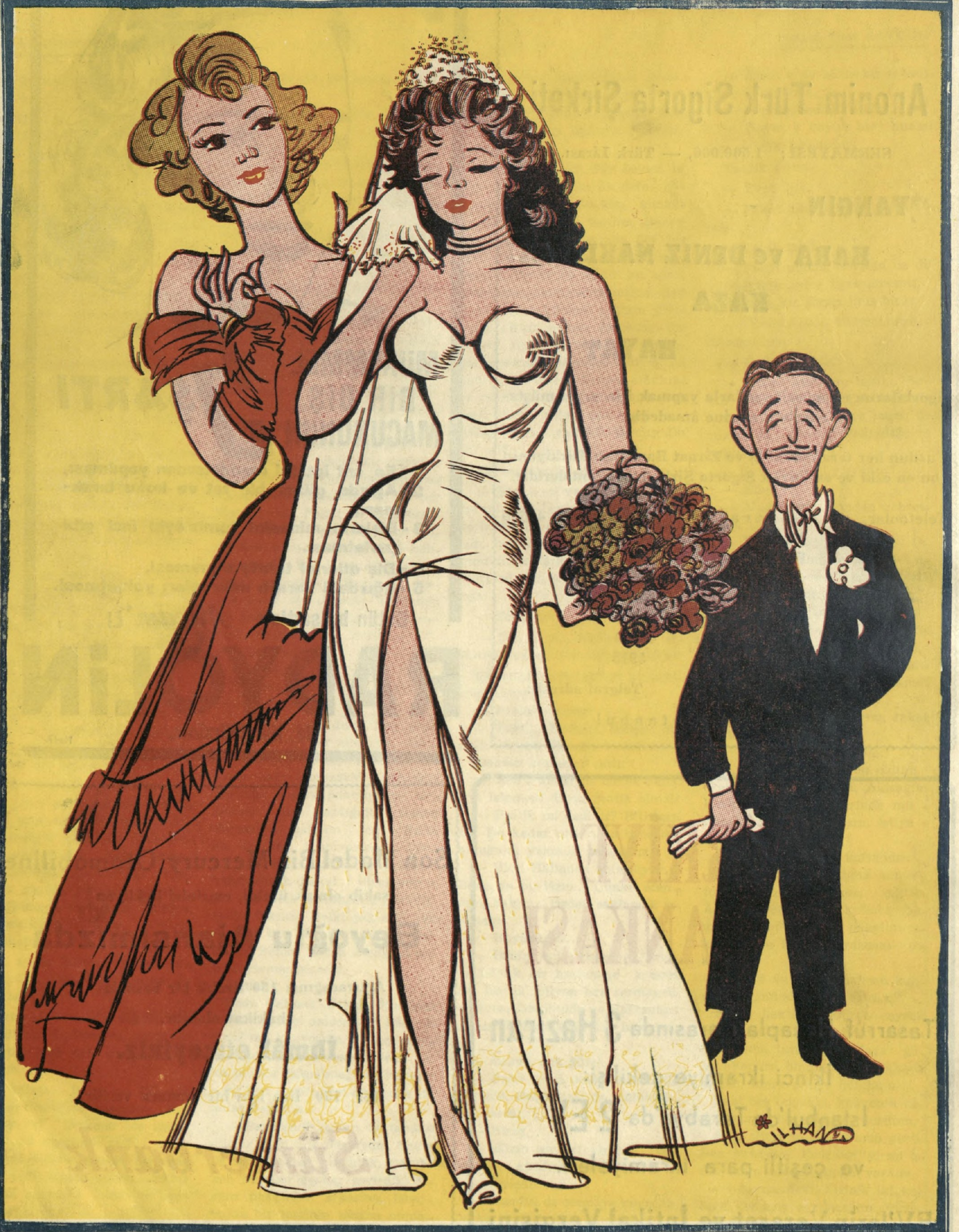
İhmâl etmeyiniz.

Her 150 lira için bir numara verilir.

Sümerbank

PANORAMA

1/Mayıs/1952 ★ PERŞEMBE GÜNLERİ ÇIKAR, SİYASÎ MİZAH GAZETESİ ★ Sayısı 35 Kuruş

— Ağlama... Yedi milyonu var... Her günün bahtiyar geçecek!
— Her gecem de bedbaht!...

14P